

SITUATION #233

JANUARI 2017
ÅRGÅNG 22

S

T

M

PRIS: 50 kronor
SÄLJAREN ERHÅLLER HÄLFTEN

GATANS KÖR
HEMLÖSA RÖSTER

**ANNA
PLATT**

**ERIC
STERN**

**STADENS
UNDERGÅNGAR**

**JOBDET PÅ
DRAMATEN**

*"Jag har hela tiden en tanke, som
ingen annan riktigt förstår."*

SANNA BRÅDING

PETER MORÉN REBEKKA KARIJORD CAN DEMIRTAS CAROLINA NEURATH PARMIDDAGEN ZELDA

NALEN

THE NAKED AND FAMOUS
FRE 27/1

LUCKY CHOPS

LÖR 18/2

KEHLANI
LÖR 11/3

STEVE HACKETT
LÖR 8/4

FRANCES
TIS 25/4

THE HANDSOME
FAMILY
ONS 10/5

REGERINGSGATAN 74. MER INFO OCH BILJETTER PÅ

WWW.NALEN.COM 2017

JOEL NILSSON

18 "JAG SKREV INTE BOKEN FÖR ATT BERÄTTA OM MIG SJÄLV, JAG GJORDE DET FÖR ATT BERÄTTA OM NÅT STÖRRE."

Sanna Bråding har många gånger ställt frågan till sig själv varför hon gör det hon gör. Och för vem hon gör det.

MAGNUS SANDBERG

14 "DE MÄRKTE ATT JAG TYCKTE OM DEN. JAG HAR JU VARIT SÅ MYCKET PÅ KOLLO."

Irene Pettersson sjunger "Brev från kolonin" i Gatans kör.

MAGNUS SANDBERG

28 "DET ÄR SPÄNNANDE ATT GÅ I DEN, JAG KOMMER FRÅN HÖTORGET."

Birgitta Ljungberg går första gången i Brunkebergstunneln.

12 Anna Platt

"Det var kanske inte meningen att det skulle bli så mörkt och sorgligt men jag bara skrev och då kom de här karaktärerna fram."

34 Arbetsplats Dramaten

627 personer arbetar på Dramaten, 55 olika yrkesgrupper finns representerade. Situation Sthlm följde med några av dem under en dag.

56 Svepet

Eric Stern, Rebekka Karijord sjunger för ett för tidigt liv, Peter Morén ger sig själv en 40-årspresent, Can Demirtas spelar huvudrollen, Andres Cervenka håller koll på pengarna, Carolina Neurath, Lasse Anrell håller ett öga på balkongen, Parmiddagen som lajv och app, Zelda med mera.

7 Adam Pålsson

"Innan vi dör är det roligaste jag gjort. Att få filma spänningsdrama."

8 Gata fram och tillbaka

Kullersten och ledstångsknappar. Banbrinken, en plats få passerar.

10 Situation Waldersten

Månadens bild av konstnären Jesper Waldersten.

11 Krönika: Maria Hagström

Mitt i skarven.

40 Krönika: Stolt

999 värre saker jag gjort.

42 Min plats i stan

Leif Lamré var mycket i Björns trädgård på sextioalet.

44 Mina drömmar

Tobias Jansson vill starta ett städbolag.

55 Korsord

63 Dåtid sthlm

Januari 1972.

64 Brilljant

Levnadstecknare Klas Gustafsson.

66 På hörnet

Hornsgatan/Långholmsgatan.

HENRIK HALVANDERSON

Gatans kör, Sanna Bråding, Figaro och JAS

DET BLÄSTE TÄMLIGEN syrligt uppför Odengatan. Jag stod nedåt spetsen på Odenplan och tittade nedför gatan och trodde att Gatans kör – de övade i Korskyrkan på Birger Jarlsgatan – skulle komma gående från det hållet. Men de kom vandrande i samlad trupp från andra hållet med körledaren Rickard Söderberg i spetsen. Han bar också det handmålade standar de hade med sig och satte upp på den välvda väggen högst upp på den där trappliknande avsatsen på tunnelbanedgånggen där de skulle uppträda.

De hade inte över många veckor vid tillfället. Medan tv-kamerorna rullade och det sattes upp mikrofoner och pianot rullades fram och några högtalare monterades upp, stannade en äldre

kvinnas bredvid mig. Efter en stund petade hon mig försiktigt på axeln.

– Han där framme, är inte han känd? Sångare eller så...

Jag sa att han är en känd operatör. – Men vilka är de andra?

Jag berättade kort för henne om programmet "Gatans kör" som höll på att spelas in, att det var en dokumentärserie om hemlösa människor som sjunger i en kör och att programmet skulle visas i Sveriges Television i början av det nya året. Och att det som nu filmades var förberedelsen för körens första framträdande – en gerillakonsert med några låtar för de förbipasserande här på Odenplan lagom till lunch.

Hon nickade, sa att hon tyckte det

lät spännande och gick några meter närmare scenen. I januari börjar *Gatans kör* visas på SVT.

Du vill se det. Inte bara för sångens skull.

FÖR NÄSTA EXAKT tio år sedan var Sanna Bråding på omslaget till *Situation Sthlm*.

Mycket har hänt i hennes liv sedan dess. I höstas kom hon ut med självbiografin *För mycket av allt*, som till våren ska bli en föreställning med premiär på Rival 16 mars. Och innan dess ska hon föda sitt andra barn. Läs Maria Hagströms intervju med Sanna Bråding på sidan 18.

Man behöver inte vara skådespelare eller regissör för att jobba på

Dramaten. Läs Alexandra Sundqvists arbetsplatsreportage från nationalscenen på sidan 34.

Anna Platt ville döpa sin debutroman till *JAS*, men förlaget var rädda att läsarna skulle tro att det var en bok om flygplanet *JAS* och bli besvikna. Den fick i stället titeln *Vi Fallor*.

Eric Sten drar paralleller mellan Liv Strömqvist och Figaros bröllop.

Det var fem grejer i januarinumret. Resten väntar längre fram på sidorna.

Ulf Stolt

chefredaktör
& ansvarig utgivare
ulf@situationsthlm.se

Situationist "När jag var barn med kämpig skolgång så var kören ett av de ställen där jag alltid var välkommen, precis så som jag var."

RICKY

Rickard Söderberg

GÖR: Operasångare. Körledare för *Gatans kör* i SVT1.

"**FÅ SAKER KAN** vara så upplyftande som att sjunga i kör. Att andas, göra musik och uttrycka känslor tillsammans. Och sen fika tillsammans. Allt det lyfter anden. Och för mig har det varit mer än så. För när jag var barn med kämpig skolgång så var kören ett av de ställen där jag alltid var välkommen, precis så som jag var. Som enda pojken i flickkören var min stämma en viktig del av ett större sammanhang. Och det är nåt jag bär med mig än idag.

Så varje gång jag får möjlighet att sprida körens evangelium, så tar jag det. Det har därför varit en obeskrivlig lycka

att få vara en liten del av Gatans Kör. Den personliga glädjen för mig har dessutom varit extra stor då jag fått möjligheten att träffa många nya vänner, bland annat på Situation Sthlm. Och allt det har jag körsången att tacka. Tack."

MAGNUS SANDBERG

REDAKTION

Chefredaktör och ansvarig utgivare

Ulf Stolt
ulf@situationsthlm.se
08-545 953 90

Reportrer

Maria Hagström
maria@situationsthlm.se

Art Director

Johan Olsson

Webbredaktör

David Bogerius

Redaktionsråd

David Bogerius, Gerd Eriksson,
Alexandra Sundqvist

Korrektur

Helena Gunnarsson

Medverkande skribenter

Henrik Emilson

Medverkande fotografer och illustratörer

Anneli Hildonen, Henric Lindsten, Joel Nilsson, Magnus Sandberg, Jesper Waldersten

För osignerat material svarar redaktionen. Redaktionen ansvarar ej för insänt icke beställt material.

Hemsida

www.situationsthlm.se

E-post

red@situationsthlm.se

Tryck

V-Tab 2015

Räckvidd

128 000 läsare
(Orvesto konsument 2016:2)

Upplaga

27 200 ex/mån (TS helår)
ISSN: 1400-4437

LEDNING & ADMINISTRATION

VD
Pia Stolt
pia@situationsthlm.se
08-545 953 87

Styrelse

Hans Larsson (ordförande), Ulf Stolt,
Rainbow Sweden

Ekonomi

Lilian Dahlqvist
lilian@situationsthlm.se
08-545 953 86

Adress

Timmermangatan 38
118 55 Stockholm

Tel

08-545 953 81

Fax

08-668 79 09

Organisationsnummer

55 66 49-1071

Plusgiro/Bankgiro

pg. 25 59 89-6
bg. 5774-9327

SOCIAL VERKSAMHET

Verksamhetsansvarig
Jenny Lindroth
jenny@situationsthlm.se
08-545 953 88

Samordnare

Ingmari Olofsson
ingmari@situationsthlm.se
08-545 953 81

Jonas Svensson

jonas@situationsthlm.se
08-545 953 81

Telefonnummer distribution

08-545 953 81

Öppettider

Måndag till fredag kl. 8-15
Lördag kl. 10-14

Plusgiro/Bankgiro

pg. 28 19 18-3
bg. 5357-3259

Organisationsnummer

80 24 11-1497

ANNONSERING & PRENUMERATION

Herman Sundgren
herman@situationsthlm.se
08-545 953 94

Catharina Persson

catharina.persson@mediakraft.se
tel. 070-421 02 80

Robert Wallner

robert.wallner@mediakraft.se
tel. 070-992 53 43

Privatprenumeration

12 nummer kostar 660 kronor

E-post

situationsthlm@pressdata.se

Premiär 4 feb

VI&DOM
EN UTSTÄLLNING
OM HATBROTT

 Polismuseet

**>> SPELMAN
PÅ TAKET**

AV JOSEPH STEIN
MUSIK: JERRY BOCK
SÅNGTEXTER: SHELDON HARNICK
REGI: RONNY DANIELSSON

»Högsta klass« DN

»Suveränt« UNT

»Bäddat för en publiksuccé.« Kulturbloggen

**UPPSALA >>>>
STADSTEATER**

BILJ/INFO: 018-14 62 00 WWW.UPPSALASTADSTEATER.SE

**Det finns
mycket kvar
att kämpa för.**

Tillsammans kan vi se till att det går att ta ett uppfriskande dopp i havet även i framtiden. Att det går att beundra mäktiga rovfåglar i skyn. Och att haven är rika på fisk. För ju fler vi är desto större skillnad kan vi göra.

VILL DU VARA MED?

Sms:a MEDLEM till: **72 900**
eller gå in på: naturskyddsforeningen.se/medlem
Du kan också swisha ett valfritt belopp till: **901 20 14**

På 70-talet var den nästan helt utrotad. Men tack vare hårt arbete flyger det nu runt 2500 havsörnar i Sverige igen.

 SVENSK
INSAMLINGS
KONTROLL

 Naturskyddsföreningen

HUVUDSTAN

Sopigt solsken

SKRÄP Snart står 80 nya solscellsdrivna papperskorgar på plats i Stockholm. De kallas Big Bellys och rymmer sju gånger mer skräp än en vanlig papperskorg. De komprimerar skräpet själva med hjälp av en platta som drivs med solenergi.

– 80 procent av skräpet i en vanlig papperskorg är bara luft. Och när folk slänger kaffemuggar, lunchlådor och pizzakartonger där i blir den snabbt full och vi måste tömma ofta, säger Peter Ringkrans på Trafikkontoret.

De nya papperskorgarna talar om när de behöver tömmas. Via en app får Trafikkontorets personal beskedet i sina mobiltelefoner, gult ljus står för snart full, rött ljus för dags att tömma och grönt ljus plats för mer skräp.

– Det gör att vi kan koncentrera oss på de papperskorgar som är fulla och inte behöver åka runt i onödan till alla, som vi gjort tidigare.

Råttor och fåglar gör sig icke besvär runt de nya papperskorgarna.

De kommer inte åt skräpet.

Totalt finns det 11 000 papperskorgar i Stockholm, 80 av dem är Big Bellys.

GERD ERIKSSON

"Hannah kan du höra mig? Var du än är, se uppåt. Hannah, molnen lättar. Solen bryter igenom. Vi skrider ut ur mörkret in i ljuset."

Ur det klassiska talet i Charlie Chaplins film *Diktatorn* från 1940. 25 december börjar filmen att visas på bioograferna igen.

Konst för flera

GRATIS I januari förra året blev det fritt inträde på flera ståtliga museer. Moderna Museet i Stockholm var ett av dem och resultatet lät inte vänta på sig. Till och med november i år hade museet 145 000 fler besökare jämfört med samma period året innan. Det är ett av de publikt mest framgångsrika åren i museets historia.

Vilka är de nya besökarna?

– Det verkar vara unga vuxna som besöker oss i större utsträckning. Och så barnfamiljer och pensionärer, säger Charlotte Gateau på Moderna Museet i Stockholm.

Hur ser den genomsnittlige besökaren ut?

– En dag på Moderna Museet kommer skolklasser, turister och Stockholmare i alla åldrar. Och

MODERNA MUSEET / ASA LINDEN

ingen dag är den andra lik, varje besökare är unik.

Är det något ni är extra stolta över att visa 2017?

– Jag tror att våra besökare ser fram mot utställningarna av Marina Abramović i februari och Marie Louise Ekman i början av sommaren.

GERD ERIKSSON

Nacka nål och tråd

MODE Den 26-27 januari kommer designer från hela landet till mässan Preview i Nacka Strand för att titta på tyger, knappar, dragkedjor och tråd till sina höst- och vinterkollektioner 2017/2018. En mängd tillverkare är på plats.

– Det är enda tygmötesplatsen i Sverige. Tidigare var den i Borås, men sen tio år tillbaka hålls den i Stockholm, säger Jessica Johanneson på Stockholm Fashion District, som är arrangör.

Vad är hett nu när det gäller knappar?

– Det är hållbarhet. Det ska vara knappar som är gjorda i återvunnet material. Tillverkarna tittar också på knappar som är nedbrytbara. Över lag är det hållbarhet som gäller i modebranschen, enligt Jessica Johanneson.

GERD ERIKSSON

Julen återvunnen

MILJÖTÄNK När julen är slut ska den dansas ut och helst ska allt sorteras och återvinnas.

Stockholm Vatten har tagit fram en tydlig sorteringsguide för hur vi ska återvinna julens alla prylar. Det gäller allt från blinkande totemössor till ljusstumpar, glitter, julklappspapper, önskade julklappar och inte minst granen som stod så grön och grann.

– Vi har en ny anläggning i Högdalen som gör biokol av julgranarna. Biokolen används sen som jordförbättring i Stockholms planteringar och rabatter, säger Eleonor Björkman på Stockholm Vatten.

Granen är grovavfall och ska lämnas till återvinningscentralen, i grovsoprummet eller på de speciella insamlingsställen som finns runt om i stan.

Och visste du att julklappsnöret ska läggas i soppåsen, den spelande julslipsen i elavfall och fula tröjan uppmanas vi att sälja via en andrahandsajt, ge bort eller komma till Roslagstulls återbruk med.

– Stockholmare är bra på att sortera. Men vi kan bli ännu bättre, säger Eleonor Björkman.

GERD ERIKSSON

Lucköppning vid Stinsen

SÅLJIGT Den 22 januari är det dags för Stockholms största bakluckeloppis i parkeringsgaraget vid köpcentret Stinsen i Sollentuna. 170 utställare kommer att vara på plats och arrangörerna räknar med ett par tusen besökare.

– Intresset för bakluckeloppisen i Stinsen har fördubblats sen vi började. Tidigare var Kista den största med 140 utställare. Det är väl så att Häggvik och Sollentuna är ett område med en bra blandning av både människor och prylar, säger Maria Wiberg, loppisgeneral.

Bäst går barnkläder- och barngrejer. Men även sådant som man har nytta av, som verktyg, flytvästar och köksredskap. Bakluckeloppisen i Stinsen håller på mellan 11.00 och 15.00 och kommer sedan att vara en gång i månaden fram till sommaren.

– Att loppis är så populärt tror jag handlar både om miljö och ekonomi. Sen tror jag att folk gillar att gå på skattjakt, säger Maria Wiberg.

GERD ERIKSSON

ADAM PÅLSSON GÖR EN DRÖMROLL

"Det var hans mamma som satte dit honom."

DEN 15 JANUARI har SVT-serien *Innan vi dör* premiär. En av huvudrollerna har den 28-åriga stockholmare Adam Pålsson, som vi tidigare har sett i bland annat *Torka aldrig tårar utan handskar* och *Bron*.

– *Innan vi dör* är det roligaste jag gjort. Att få filma mycket och länge, och spänningsdrama. Det är det bästa jag vet, när film ger en handsvett och man vrider sig av oro. Och för mig som skådespelare är det en gåva att få röra mig i ett mörkt universum, men där tunna strålar av ljus tränger in i ångesten och skräcken.

Adam Pålsson spelar Christian som precis har avtjänat ett fängelsestraff för narkotikabrott.

– Det var dessutom hans mamma som satte dit honom. Deras relation är iskall, men omständigheter tvingar dem att närma sig varandra. Och djupt inne i honom längtar han förstås efter sin mammas förbehållslösa kärlek. Christian är destruktiv, intelligent och sårad. Drömroll.

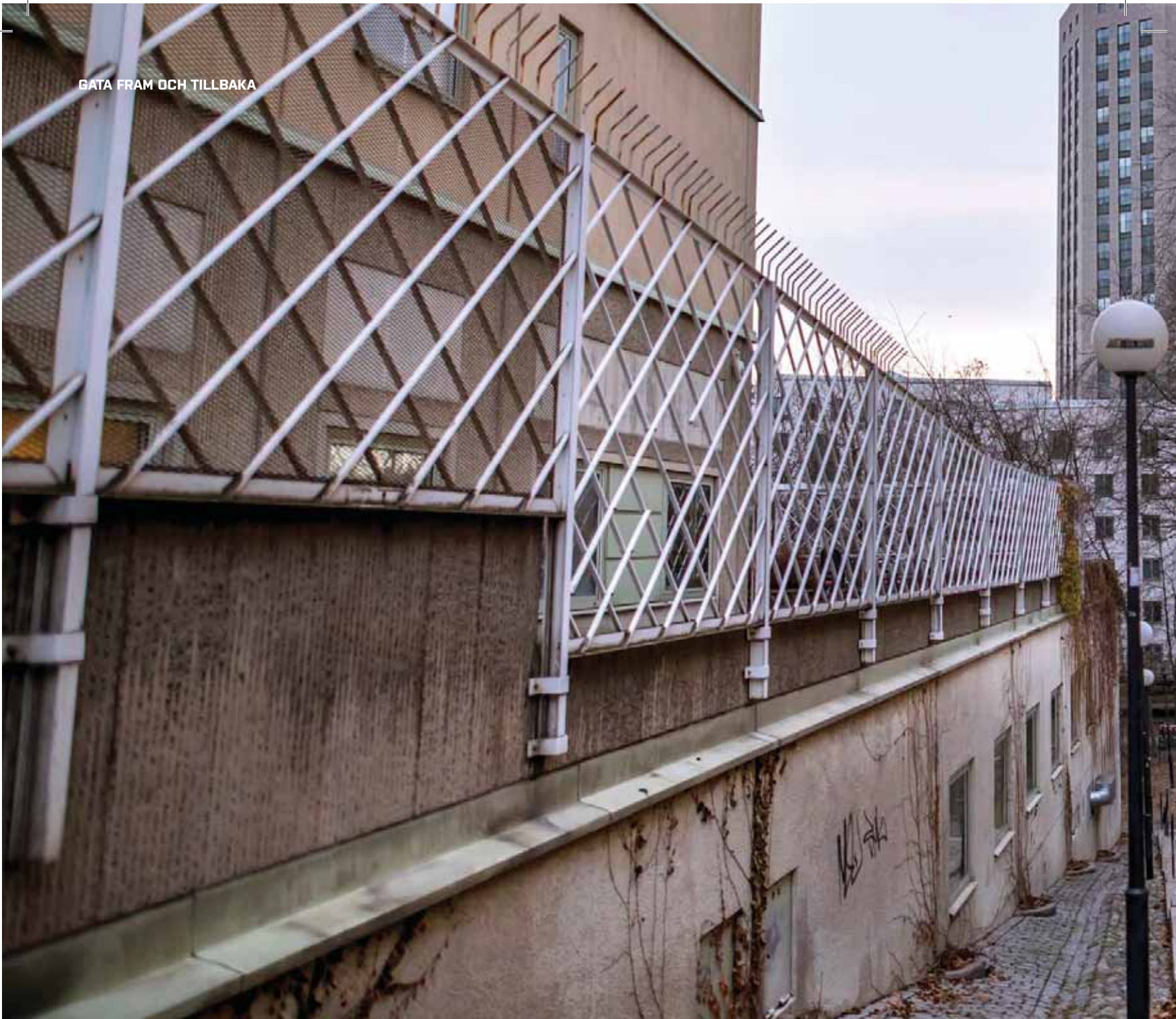
För regin står Simon Kaiser, som även regisserade Adam i *Torka aldrig tårar utan handskar*.

– Han förstår och behärskar varje moment i filmskapandet. Scenens framåtrörelse, klippunkter i scenen, vändpunkter, hur man berättar i bilder. Det är ju vad film handlar om. Han vet exakt vad han behöver och kan kräva av mig som skådespelare i scenen – men är också öppen när jag ger förslag på sånt han inte visste att han behövde. Vad mer kan man önska?

I vår startar inspelningen av filmen om Ted Gärdestad, där Adam Pålsson gör huvudrollen, ett val som hyllats av såväl Teds bror Kenneth som kollegan och vännen Janne Schaffer.

– Det är naturligtvis roligt att ha deras välsignelse inför inspelningen, men det viktigaste är att de är nöjda efteråt, haha!

DAVID BOGERIUS

Banbrinken, Södermalm 11.03-11.22

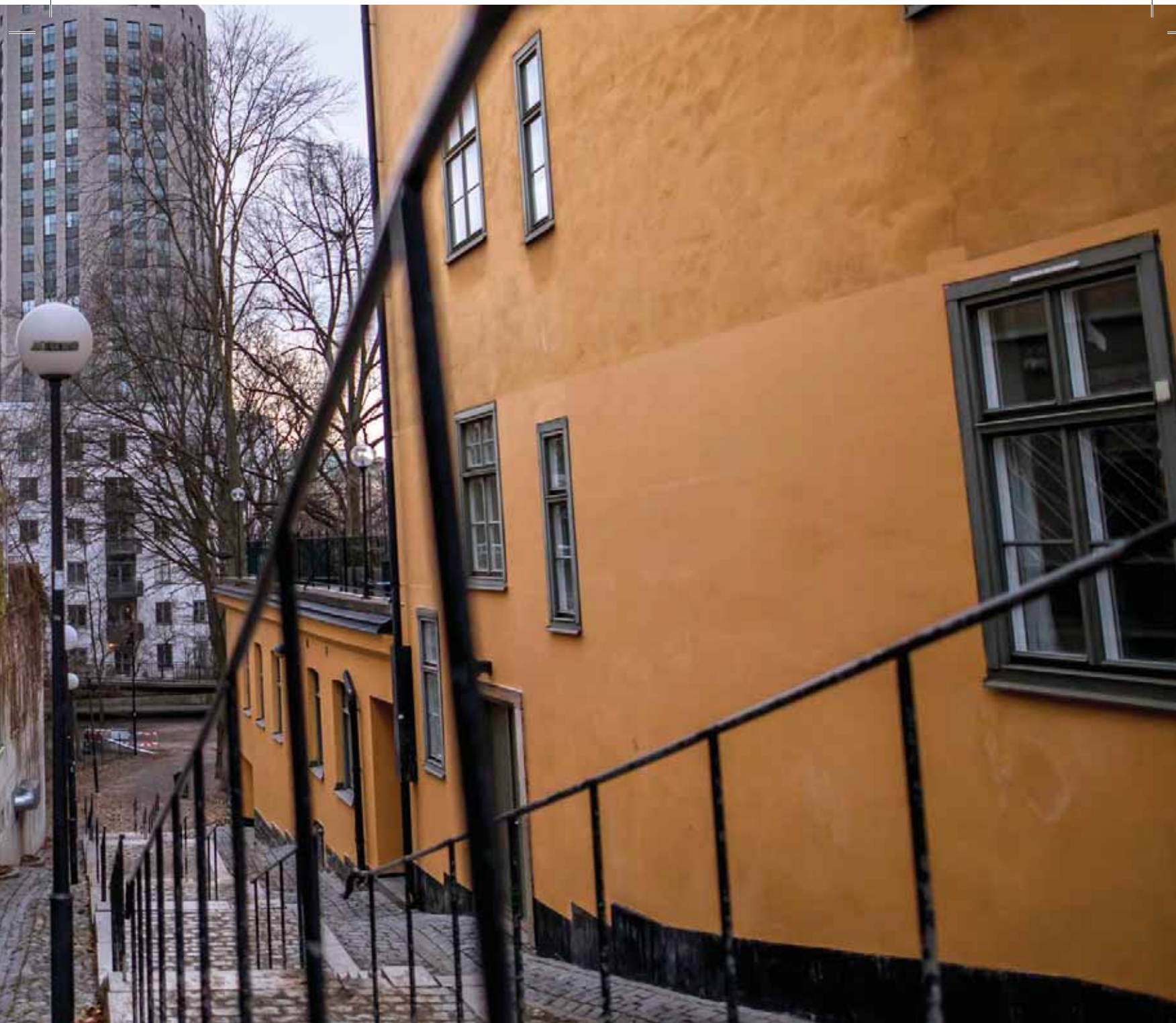
.....

Kullerstenar, märkliga – gatukonst? – påsvetsade ledstångsknoppar, 282 procent fler FI-sympatisörer än i övriga landet och en nymålade vägg där färgen inte nått ända upp. Banbrinken är ingen plats många passerar dagligen. TEXT ULF STOLT FOTO MAGNUS SANDBERG

DET SER UT som om det terracotta-färgade huset på höger sida ganska nyligen fick fasaden ommålade, svart decimetrarna närmast stenläggningen, men att hantverkarna bara fullföljde uppdraget så pass högt upp på väggen som deras stegar nådde.

Nu slutar det nymålade i en rak linje precis ovanför fönstren på första våningen.

Stenläggningen likadan på båda sidor om trapporna – närmast fasaden en enkelrad kvadratiske kullerstenar, utanför den en bredare sektion med både kvadratiske och avlånga stenar, sedan en stenlagd avrinning med tre kvadratiske stenar i bredd med en markerad fördjupning i mitten.

Trappan ner – Banbrinken är närmast att anse som en trappa – från Högbergsgatan faller i sju etage, totalt 48 trappsteg. Varje etage lagt med kullersten, trappstegen av stenplattor. Till höger om trappan en rullstols- och barnvagnsramp.

Både uppe och nere, i änden av de räcken som sitter på varje sida av trappan, är extra handtag påsvetsade i efterhand. När man tittar nära ser man att ledstångerna ursprungligen slutat med en svart kula ungefär tjugo centimeter efter sista staget. Men på den svarta kulan är det nu som ett extra handtag påsvetsat. Det är svårt att beskriva vad det liknar, men det ser ut som ett handtag, räff-

lat efter själva fästet mot ledstången och sedan avslutas den påsvetsade delen i en lätt svängd, smalare sektion som avslutas med en mindre knapp.

Gatukonst av smide?

TRE GATLYKTOR UTMED trappan på vänster sida. På ljusgloben till lyktan närmast Högbergsgatan sitter en till hälften avriven dekal, bokstäverna som syns är "...tra boys". Längre ner på samma stolpe sitter en vit dekal med ett tecknat ekollon på och texten "Ekho" och "Oohke".

Om man slår in adressen Banbrinken på hitta.se får man veta att det finns två personer och ett företag

registrerade på adressen, att medelåldern är 50 år, att det vanligaste intresset är konst, teater och andra länders kulturer, medelinkomsten är 33 696 kronor/mån, snittbelåningen ligger på 2 576 086 kronor och FI fick 282 % fler röster i den här valkretsen än i riket i övrigt.

Två unga tjejer kommer från Götgatshället och viker nedför trapporna mot Bofills båge och Medborgarplatsen. De pratar om något som jag antar har med skolan att göra, för när de passerar säger en av dem: "... men även om det är felrättat borde jag behålla mitt B...". Vad kamraten svarar hör jag inte då de hunnit för långt ner.

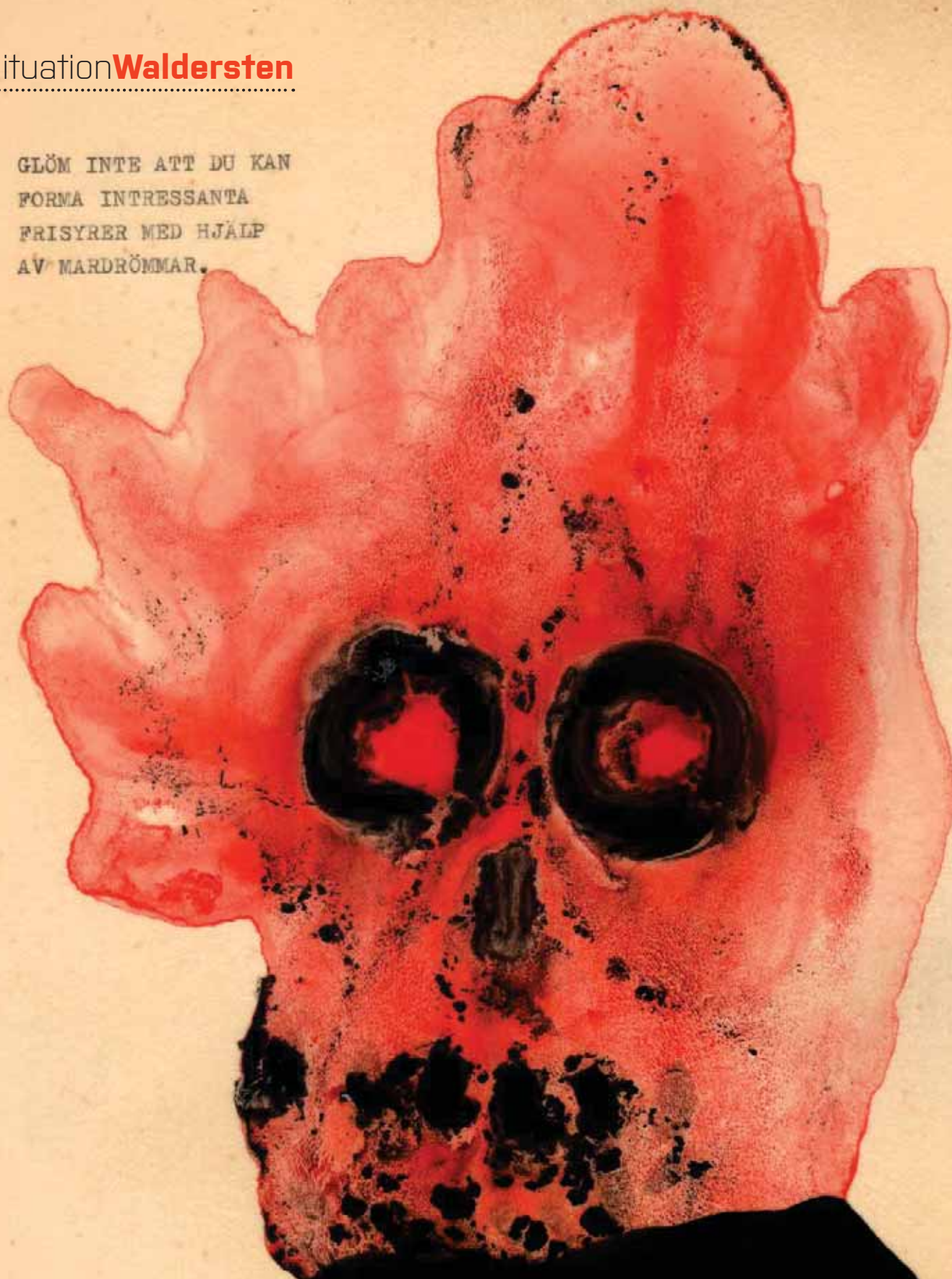
På vänster sida en envånings utbyggnad, ovanpå den, som en avsats med ett vitt staket ut mot Banbrinken. Sju fönster. På väggen en bit ner sitter ett ventilationsutblås. På det en vit dekal: "Veloduct BDEB-45-031 Smoke Control Duct Section".

På ett lagom ostädat skrivbord vid ett av fönstren står tre olika kaffemuggar. En man med ryggen vänd mot fönstret sitter framför sin dator, ett excel-ark uppdraget över skärmen med till synes välfyllda sifferkolumner.

Han klickar ner, reser sig upp och tar med sig två av de tre kaffekopparna när han lämnar sin plats. ☹

Situation **Waldenstein**

GLÖM INTE ATT DU KAN
FORMA INTRESSANTA
FRISYRER MED HJÄLP
AV MARDRÖMMAR.

MARIA HAGSTRÖM MITT I SKARVEN

NU HAR VI varit snälla. Vi har riktat blickarna utåt, sett andra, sett välgör-
enhetsorganisationernas kampanjer. Och de visste ju att det var den här
perioden på året vi var som mest
mottagliga. Våra hjärtan stod på glänt.
Medierna skrev extra om dem som
det var synd om. Vi reflekterade över
vad vi har och vad andra saknar. Vi
köpte julklappar i överflöd till familjen
och till oss själva på Black Friday. Vi
skänkte i bössor och swishade till
Syrien. Vi musikhjälpte och volon-
tärarbetade. Vi tänkte på hungriga
stackare och sedan åt vi oss feta vid
julborden. Karl-Bertil Jonsson var på
tv. Tomten kom i år också. Vi hade
varit snälla.

Nu räcker det i elva månader
framåt.

Det räcker med tankar på andra,
det räcker med mat och sprit. Julhel-
gens baksmälla blir till löften under
nyårsnattens fylla. Blicken som har
varit vänd utåt vänds inåt. Lovar att
bättra oss, ta hand om oss själva mer.

VI STÅR MITT i skarven mellan två år,
mellan två månader så olika varandra.
December och januari. Det är nu vi

ska ta nya tag, i våra egna liv. Gym-
men överbefolkas. Hullet som julen
lagt på magen ska bort. I december
frossar vi, i januari svälter vi oss. I
december är plånboken vidöppen,
i januari är den tom. I december är
våra hjärtan tillgängliga, i januari slu-

GYMMEN ÖVERBEFOLKAS. HULLET SOM JULEN LAGT PÅ MAGEN SKA BORT. I DECEMBER FROSSAR VI, I JANUARI SVÄLTER VI OSS.

ter vi oss. Och där mitt i skarven ska
vi fira stort. Det dricks champagne,
äts fint kött, skjuts raketer, hundarna
blir rädda och en ny mascara sätts
på ögonfransarna. Den inhandlades
för övrigt på stort sminkvaruhus där
det inte var lätt att navigera bland
märkena som skulle överträffa
varandra:

The Colossal Volume' Express
Mascara. Full Fat Lashes 5 Star
Mascara. The Falsies Push Up

Angel Mascara. Voluminous Million
Lashes Excess Mascara. Roller Lash
Super-Curling and Lifting Mascara.
Masterpiece Transform High Impact
Volumising Mascara.

Nyårsnaglar kunde förslagsvis
målas med nyansen "Unicorn puke".

I hyllorna fanns också nyanser
som "My Silicone Popped" och
"Jail Bait", som ordagrant översatt
betyder fångelse-bete och är slang
för en sexuellt attraktiv person, ofta
kvinlig, som inte har uppnått sexuell
myndighetsålder. Den nagellacks-
färgen skulle kunna matchas till
läppstiftsnyansen "Underage red".
Läppglansen "Super Orgasm" finns
också på butikshyllan. Och sen lite
rouge med nyansen "Deep throat"

som sägs ge en hälsosam rodnad på
kinderna. Sedan är man redigt fin för
ett stort nyårsfirande.

KLOCKAN ÄR SLAGEN och januari
vaknar till liv med mascaran Push Up
Angel som mörka ringar och ögon-
skuggan "I woke up like this". Byter
ut "Unicorn puke" efter att ha kräks
upp firandet. Nu finns mer passande
nagellack med nyanserna "Checkin'
Into Rehab" och "I only eat sallad".
Det är det som gäller nu. Sallad och
rehabilitering. Och att träna mer.

På gymmet stönar de grävsta
snubbarna så högt att det är svårt
att avgöra om de tränar eller får en
orgasm, samtidigt som de kastar
en blick på sina muskler i spegeln.
Tjejerna låter däremot inte högt vid
maskinerna, trots att de tar i, det hör
liksom inte till, de ska bara ha "Super
Orgasm" på sina läppar.

Svett och tunga vikter och för-
brända kalorier. Ska man bli fin får
man lida pin. Lider i en-två månader.
Glömmer sedan bort nyårslöftena,
har för länge sedan glömt andra
som lider.

Tills det är december igen. 🍷

Stort tack till alla våra kunder.

För tredje året i rad har vi Sveriges nöjdaste bolånekunder.

Enligt Svenskt kvalitetsindex årliga undersökning har vi de nöjdaste
bolånekunderna 2016. Det är vi väldigt glada för. Vår tillgänglighet,
transparens och omtänksamhet har bidragit till det. Läs mer på sbab.se

SBAB!

Flygplanet JAS 39 Gripen, en fågelskådare som blir blåst och ordet "kuken" skrivet på väggen till ett mäklarkontor. Allt detta finns med i Anna Platts debutroman *Allt Faller*. Hon är inte säker på att hon vågar läsa recensionerna. TEXT DAVID BOGERIUS FOTO ANNELI HILDONEN

FALLENHET

Kåre, Marie Louise, Monica, Elis och Ida. Alla har de en huvudroll i Anna Platts debutroman *Vi faller*.

– Det känns jättetomt nu när jag har satt punkt. Dels för att jag inte kan hålla på och pilla med texten längre och det är nog sunt, jag kan inte ändra fler kommatecken, men också för att jag känner att jag levt med de här fem personerna i boken. Det är spännande nu när jag inte vet vart de ska ta vägen, men jag saknar dem lite.

Samtidigt finns det finns väldigt mycket av Anna själv i *Vi faller*.

Ida tackar flygplanet JAS 39 Gripen för sin existens. Om inte hennes pappa, precis som Annas, kommit till Linköping för att jobba med planets styrsystem så hade han aldrig träffat hennes mamma på Stora hotellet och de hade aldrig dansat tryckare till Rod Stewart, och Ida hade aldrig blivit till.

– Det är som att det har gått både långsamt och fort att skriva boken, eftersom jag hållit på med den vid sidan av så mycket annat under en lång period. Det var innan jag riktigt vågade tro på den. Men jag har svårt att se att jag skulle kunna debutera med nån annan bok, den ligger så nära mig själv.

ANNA PLATT SITTER i ett rymligt och välstädat rum i Bonnierhuset på ett kallt Sveavägen och svarar på frågor om sin roman. 258 sidor som strax ska skickas ut för bedömning. Halvt på skämt säger hon att hennes syster får läsa recensionerna och sms:a valda delar.

– Jag vet inte om jag vågar läsa dem själv, men samtidigt får man väl vara glad om boken recenseras över huvud taget. Det är ju så mycket som ges ut.

Tanken var att hennes debutroman skulle heta *JAS*. Men även om det omskrivna strids-

flygplanet är högst närvarande i berättelsen föreslog förlaget i stället titeln *Vi faller*.

– De var rädda att det skulle låta som facklitteratur och att nån skulle köpa boken och tro att den handlade om JAS-planet och bli besviken. Men *Vi faller* var ett väldigt bra förslag.

En eventuell koppling till hennes före detta pojkvän, artisten Lars Winnerbäck och hans låt "Faller" kan därmed dementeras.

– Jag hade inte alls tänkt på det, men det var en av mina kompisar som tog upp det härom dagen. Men nej, den låten har inget med titeln eller boken att göra.

DET VAR KANSKE INTE MENINGEN ATT DET SKULLE BLI SÅ MÖRKT OCH SORGLIGT.

Anna Platt och Lars Winnerbäck har en tolvårig son tillsammans. Och de skriver båda om Linköping, en stad där Anna bodde i tio år, från att hon var åtta år gammal.

– Jag förstår att det kan väcka nyfikenhet men det är egentligen en ren slump att vi båda är uppväxta där och att vi har formats jättemycket av staden.

DET HAR OCKSÅ huvudpersonerna i *Vi faller*.

Och faller är vad de gör. Piloten Kåre störtar. Monica har obotlig cancer. Idas mamma har nyligen gått bort. Saknaden och sorgen är ständigt närvarande. Den svarta lådan, ett flygplans färdregistrerare, blir en metafor för ensamhet och isolering.

– Jag mådde själv ganska dåligt under en period och det var nog då jag började skriva och fick idén om den svarta lådan. Jag är van vid att skriva filmmanus och då arbetar man ofta i en grupp där det är väldigt många som tycker mycket. Det jag gör är att skriva en form av ritning som sen ska tolkas vidare, så i jämförelse med det så blev det så ofiltrerat att skriva boken, vilket var både spännande och läskigt.

– Det var kanske inte meningen att det skulle bli så mörkt och sorgligt men jag bara skrev och då kom de här karaktärerna fram. De blev som de blev.

Samtidigt tillåts strimmor av ljus som hopp för bittra öden. Ornitologen Elis blir visserligen blåst på resan till fågelsjön Tåkern men slutar ändå som en vinnare på ett tak. Och Marie Louise skriver "kuken" med versaler över hela väggen på mäklarkontoret i stället för att utföra förnedrade arbetsuppgifter.

– Jag vill inte att det skulle vara mäsrande på nåt sätt men det ska finnas ett ljus och en hoppfull ton mot slutet. Ambitionen är också att det ska vara lite roligt, att det finns humor i berättelsen.

Anna Platt kommer fortfarande "hem" till Linköping, men hon bor i Stockholm sedan många år, även om det tog ett tag att lära sig tycka om det.

– Stockholm är kanske inte världens mest välkommande stad. Min syster har nyligen flyttat hit från USA och hon har det tufft. Det är svårt att skaffa vänner när alla alltid är på väg nånstans och har så fullt upp med sitt eget. Det är också en vacker stad och ibland tänker jag att den här skönheten står lite i vägen. Med allt som är vackert kan det kännas lite som att man inte får ta på det. ☺

ANNA PLATT FÖDD: 1977. Uppvuxen i Los Angeles och Linköping. BOR: Södermalm. YRKE: Manusförfattare. AKTUELL: Debuterar med romanen *Vi faller* den 15 januari. Kom 2012 ut med barnboken *Ester Arg och Daisy Galej* och har bland annat tidigare arbetat som lärare på Biskop Arnös dramatikerutbildning.

Vad som började med en lapp i försäljarcaféet har nu blivit en dokumentärserie i SVT. Och ännu en viktig plats i tillvaron där en hemlös människa kan göra sin röst hörd. Möt fem av Situation Sthlms tidningsförsäljare som sjunger i Gatans kör. Och kommer att fortsätta göra det efter att tv-kamerorna slocknat. TEXT ULF STOLT FOTO MAGNUS SANDBERG

HÖRDA RÖSTER

När Gatans kör uppträdde helt oannonserat på Odenplan en onsdag i slutet av oktober 2016 hade Irene Petterson sin svarta hatt på sig och gjorde ett litet solonummer i Cornelis Vreeswijks "Brev från Kolonin".

– De märkte att jag tyckte om den låten. Jag har ju varit så mycket på kollo, från det jag var fem år gammal till... ja, jag minns inte. Så jag kunde ju verkligen se texten, liksom, och så gillar jag Cornelis. Jag tror att de kände att den låten liksom "blev min".

Som alla andra hittade Irene Pettersson kören via en lapp i Situation Sthlms försäljarcafé där ett produktionsbolag sökte

sångintresserade till dokumentärserien *Gatans kör*.

– De senaste åren har jag känt att nåt saknats i mitt liv, sen när jag började i kören har jag fattat vad det var – du vet, man har krånglat in livet liksom i en stickning där man stickat sig förbi felen men inte vet riktigt vad som är rätt, var man ska börja om. Det är det här jag saknat, det här jag behöver.

Vad är det du saknat?

– Musiken, skapandet av musik. Den här gruppsamvaron, att man är två eller fler. Det är häftigt med kören. Jag växte. De här veckorna fick jag mycket kraft ifrån. Jag har

varit på alla körtillfällen.

– Det kändes rätt direkt när jag kom dit, när Rickard sa att man "får vara ful" när man sjunger, då tänkte jag: "Japp, det köper jag".

Musiken har alltid varit en viktig del av Irene Petterssons liv.

– Under hippietiden gick jag alltid omkring med en flöjt och spelade, improviserade. Jag var ju bara typ 13 år då och sprang runt på Gärdesfesten med min flöjt.

Att det hela skulle filmas och visas i TV var ingenting hon bekymrade sig särskilt mycket över.

– Kanske första och andra gången att jag

DET KÄNDES RÄTT DIREKT NÄR JAG KOM DIT, NÄR RICKARD SA ATT MAN 'FÅR VARA FUL' NÄR MAN SJUNGER, DÅ TÄNKTE JAG: 'JAPP, DET KÖPER JAG'. Irene Pettersson

tänkte på det, men jag var så inne i det vi skulle göra att jag kopplade bort det. Jag kände att det var människor som jag kan vara mig själv med.

– För mig betyder det här med kören att jag kan plöja mig fram genom en massa jobbiga grejer och få göra det här... jag har ju

varit i grupp sen jag var fem år och skickades på barnkoloni. Det här att vara många i grupp blir en viss grej jag gillar.

MAN KAN TA av sig en hatt och buga på många olika sätt.

Men jag tror inte det går att utföra gesten

mer innerligt och tacksamt än det sätt på vilket Bo Hellenfors tog av hatten och bugade som tack för de dånande applåderna efter att ha sjungit Nationalteaterns "Bara om min älskade väntar" vid körens slutkoncert i Filadelfiakyrkan.

Han har sjungit låten förr genom åren.

– För lite gamla flickvänner och så där... och för en kamrat kan man säga, jag brukade sjunga den låten för henne, då grät hon alltid. Den sitter i, ett kärt minne.

När hörde du den första gången?

– Oj, det måste varit på sjuttioalet någon gång. Jag bodde på ett studenthem när jag gick på målarskola i Stureby, vi hade fest ►

och då kom en polare och sa "nu ska du få höra på en bra skiva" och så var det *Barn av vår tid*. Jag gick på målarskola i två år, jag är alltså inte konstnär utan byggnadsmålare.

Bo Hellenfors lirade i band under några sena tonår i slutet av sjuttioalet, spelade munspel och sjöng. De "poppade upp några låtar av Riskens Finns, bland annat" och skrev en del eget, men det rann ut i sanden.

Men musiken har fortsatt vara viktig i livet?

– Jag kom ju på det nu med kören att det här skulle jag ju hållit på med hela livet, i stället för att knarka. Men grejen var att jag hade sån scenskräck och då provade jag med lite amfetamin "så får vi se hur det går". Men det blev tvärtom, jag kom ju aldrig upp på scenen.

När kören skulle delas in i stämmor lät körledaren Rickard Söderberg deltagarna att sjunga "Imagine". Bo Hellenfors ville dock inte sjunga på engelska, så han föreslog att sjunga "Bara om min älskade vän-tar" i stället. Några veckor senare fick han frågan om han ville sjunga låten solo.

– Jag blev jättehedrad och jätteglad, det tog väl inte mer än ett par sekunder så tackade jag ja. Och tänkte att jag får släppa min scenskräck. Jag hade ju hela kören bakom ryggen så det kändes ju jättetryggt. "Det kan inte gå fel", tänkte jag.

Det gjorde det inte. På parkett hade han några vänner från Musketörerna i Sollentuna – de har hjälpt honom till ett boende nyligen – som jublade lite extra.

Bo Hellenfors har radion på hela tiden, alltid inställd på samma kanal – Rockklassiker 106, 7.

– Jag blev precis av med telefonen, men annars så lyssnar jag i lurar hela tiden, Rockklassiker på hela tiden där med. Det är bara det som går.

Några dagar efter vårt samtal är det körrepetition igen. Och han har en plan inför fortsättningen av kören.

Körledaren Rickard Söderberg och Gatans kör vid första uppträdandet på Odenplan klockan 11.00 onsdagen 26 oktober 2016.

DET ÄR EN OTROLIG SAMMANHÅLLNING. VI STÖTTAR OCH HJÄLPER VARANDRA JÄTTEMYCKET. Steffi Monaco

– Jag vill göra "I natt jag drömde" i stället för "Imagine", för den är på svenska. Det är ungefär samma budskap. Jag har suttit och skrivit upp stämmor och sånt redan.

ANN MALMBERG BERÄTTAR att en av låtarna i körens repertoar som var given, som alla röstade på, var "Sånt är livet" – "den är allas låt på nåt sätt, den stämmer in på oss alla".

– Jag hörde den första gången på radio när jag var barn. Jag gillade Anita Lindblom, tyckte hon var häftig för hon hade inte så där ljus röst som alla andra sångerskor, hon var nästan alt, jättefin röst.

Körrepetitionerna var seriösa – "det var mycket omtagningar, inget flams och trams" – och de började körpassen med olika avslappningsövningar.

– Man skulle sträcka på sig, gärna gå omkring, massera käkarna och ansiktet, det såg säkert lite löjligt ut, men vi inledde varje körpass så.

Men det fanns inte bara utrymme för sång.

– Det var mycket skratt men också mycket allvar, Rickard är en fantastisk lyssnare. När

nån hade nåt på hjärtat så blev det samtal om det. Det var mycket det här också att få prata av sig, men Rickard är en god lyssnare.

Några dagar efter vårt samtal är det repetition igen.

– Vi är många som föreslagit att vi bara ska sjunga på svenska, att det kan bli vår grej eftersom många har svårt att uttrycka sig på ett annat språk. Man uttrycker ju känslor i sång bäst på sitt eget språk.

KJELL FUNK HAR aldrig sjungit i kör tidigare.

– Det enda jag gjorde i småskolan var att man fick stå helt ensam och sjunga inför klassen, jag kommer ihåg att jag sjöng den där "... uti vår hage där växa blå bär...". Det var på musiklektionen.

Men musiken har alltid funnits där. Han köpte mycket plattor när han var yngre – "jag har väl ungefär tre flyttkartonger med lp-skivor" – och "sjunger med på radion och så" när han diskar.

– Och jag sjöng med till plattor förr, "Stairway to heaven" och sånt. Men aldrig haft en tanke på att sjunga i kör. Det var lite

Rickard Söderberg omfamnar Bo Hellenfors efter solosången. Steffi Monaco med textmappen i handen, till höger om henne Irene Pettersson.

Gatans kör tar i för full hals.

Ann Malmberg (i mitten) hade sin son i publiken när Gatans kör sjöng i Filadelfiakyrkan.

Kjell Funk (i röd- och svartrutig jacka) håller koll på texten under inspelningen av Gatans kör.

nervigt första gången, jag tänkte på hur jag kommer att låta, men Richard sa att "du sjunger ju riktigt bra".

– Jag tillhörde basarna, men jag hopade in som alt ibland, det hände ju att folk inte kom.

Att komma med i kören och har betytt mycket och påverkat självförtroendet.

– Jag har blivit lite mer social än vad jag var innan. Man umgås ju med så många människor i olika kategorier. Innan var det bara hunden och jag i stort sett. Det var härligt att komma med på en sån här grej.

DAGEN EFTER VI ses ska Steffi Monaco hämta ut sin magasinerade karaokemaskin så hon kan öva sång hemma. Hon har precis fått ett eget boende där hon kan ha den. Men "Gatans kör" är inte den första kör hon sjunger i.

– Jag sjöng ett kort tag i skolans kör, jag tror det var i sexan. Men jag fick inte vara med i kören så länge för mina föräldrar för jag missade så många lektionstimmar. Sen var jag med ett kort tag i Reumatikerkören, då var jag typ 27-28 år. Och jag har varit

med i en kyrkokör i Bagarmossen.

Vad har "Gatans kör" betytt för dig?

– Jättemycket. Man får glädje i livet, inte bara det här jobbiga med hemlösheten. Sammanhållningen vi har, det är en otrolig sammanhållning. Vi stöttar och hjälper varandra jättemycket. De två veckor det var

paus i kören efter att tv slutade filma och innan vi fick ny körledare mårde vi dåligt de flesta av oss. Det har varit en otroligt viktig tid, vi har varit rädda att det ska ta slut. ☹

FOTNOT: Första avsnittet av *Gatans kör* visas onsdag 11 januari 2017 klockan 21:30 på SVT1.

Bo Hellenfors tar emot publikens jubel.

SANNAS SANNING

Sanna Bråding blir alltmer lik sig själv som barn – filterlös. Hon har skalat av de skyddande lagren och kommit in till sin kärna. Hon har blivit bättre på att köra vrålåket utan att krascha. Nu är hon redo att ställa sig på scenen och bjuda på en show som handlar om henne själv, men som egentligen handlar om något större. Dessutom är det tid för grönguldiga naglar, barnafödande och att tänja på samhällets mallar. Och att prata om vad som ÄR fel. TEXT **MARIA HAGSTRÖM** FOTO **JOEL NILSSON** OCH **HENRIC LINDSTEN**

Precis tio år har passerat sedan Sanna Bråding var Situation Sthlms omslagsperson. Då stod hon inför sitt livs jobbigaste period, nu är hon ganska säker på att det värsta ligger bakom henne. Då var hon filmaktuell, programledare för *Idol* och skulle snart leda Grammisgalan. Nu är hon aktuell med showen *För mycket av allt*, som bygger på hennes självbiografiska bok som kom ut i september.

Då, för tio år sedan, var det för mycket av allt, men det var inget som Sanna Bråding berättade i intervjun. Hon berättade i och för sig om tonåren och det kaos hon kände inuti då, om att hon blev ett kontrollfreak och var "wack", om de skyhöga kraven hon

påpekar att jag nog kommer att ha mycket material säger hon med ett skrott:

– Ja, det brukar vara så med mig, man får mer på köpet.

Nu finns inga fasader mer. Tvärtom, hon raserade dem helt när hon öppet berättade allt i sin bok *För mycket av allt*: om prestationskraven, att inte riktigt passa in, om ätstörningar, känslighet, äventyr, flykt, droger och övergrepp.

– Jag tror att saker kommer till en när det är dags. Jag har känt på mig länge att jag skulle göra nånting om min historia. Människor i mitt liv har pushat mig när jag har tvekat. Jag vet inte hur många gånger jag har backat under den här tiden, med boken, mina föreläsningar och nu showen.

JAG MÅDDE JU JÄTTEDÅLIGT, MEN JAG VAR VÄLDIGT MÅN OM ATT HÅLLA FASADEN UPPE. JAG HADE INTE VERKTYGEN ELLER ENERGIN ATT FÖRMEDELA DET DÅ, JAG VAR FULLT UPPTAGEN MED ATT HÅLLA IHOP MIG SJÄLV.

hade haft på sig själv och om att hon hade tränat för mycket. Hon sa: "Jag var väl sjuk då". Men hon berättade inte hur hon mådde där och då, i slutet av 2006, egentligen.

– Jag mådde ju jättedåligt, men jag var väldigt mån om att hålla fasaden uppe. Jag hade inte verktygen eller energin att förmedla det då, jag var fullt upptagen med att hålla ihop mig själv, säger Sanna Bråding i dag.

I intervjun avslutade 26-åriga Sanna Bråding med att prata om att lyckan är skör: "Det kan hända vem som helst att livet kraschar och att du inte klarar trycket. Du kanske inte är riktigt där psykiskt och så rustar psykvården ner. Och nyss var det du som slängde en krona åt någon annan. Man ska aldrig ropa hej."

– Intressant att jag sa så då, jag var ju medveten om vad som hände, jag fattade hur jag mådde. En månad senare kom min första krasch, då blev jag av med mitt jobb på P3 Guld och sen gick det bara utför. I april 2008 greps jag.

Vi ses en tisdag i mitten av november. Hon har avsatt bra med tid och ger så långa svar på frågorna att de är näst intill omöjliga att publicera i sin helhet och när jag

Vad har du tänkt när du har backat?

– Vad håller jag på med? Vem ska vilja läsa det här? Tror jag verkligen att mitt liv är så intressant för nån annan? Men varje gång jag haft den känslan är det som att en osynlig kraft tryckt mig framåt, som sagt: det här ska du göra. När jag känner i magen att det är dit jag ska gå, då spelar det ingen roll hur läskigt det är.

Hon har också ställt sig frågan varför hon gör det här. Och för vem.

OM SKANSTULL

– Jag har bott på Söder sen jag flyttade hemifrån. Jag har alltid känt mig väldigt hemma där. Det finns en anda på Söder som passar mig. Det är ingen som tittar konstigt på mig och det är det stället i stan där det finns flest veganska restauranger.

Men mycket har förfinats och priserna ökat. Jag vill att mina barn ska få nån slags rättvis bild av hur samhället ser ut, att alla inte är vit medelklass med höga inkomster. I Skanstull, där vi nu bor i en tvåa, finns fortfarande många hyresrätter kvar, det finns en blandning och alla fasader är inte så putsade. Det gillar jag. Det känns levande.

– Det har inte att göra med att jag vill hävda mig eller lyfta mig själv inför andra, det är ju inte en förskönande bild som jag ger av mig själv. Jag gör det för ett högre syfte. Jag gör det för att jag brinner för människors lika värden och för att vi ska våga visa oss mer sårbara. Då använder jag mig själv som verktyg för att förmedla hur det kan vara att vara människa och för att visa att alla inte är så lyckade som det kan tyckas och att du inte är ensam om att må dåligt. Vi bär alla på hemligheter och vi bär alla på olika flyktbeteenden – det finns i oss. Jag skrev inte boken för att berätta om mig själv, jag gjorde det för att berätta om nåt större.

Men visst, på sätt och vis kan hon se det som en slags upprättelse också, även om det inte var syftet. För första gången har hon berättat sin egen historia och kunnat ge en annan bild än den som hon uppfattar att många har haft om henne, som har trott att det handlat om att "hon var känd, var ute på fester och började snorta kokain".

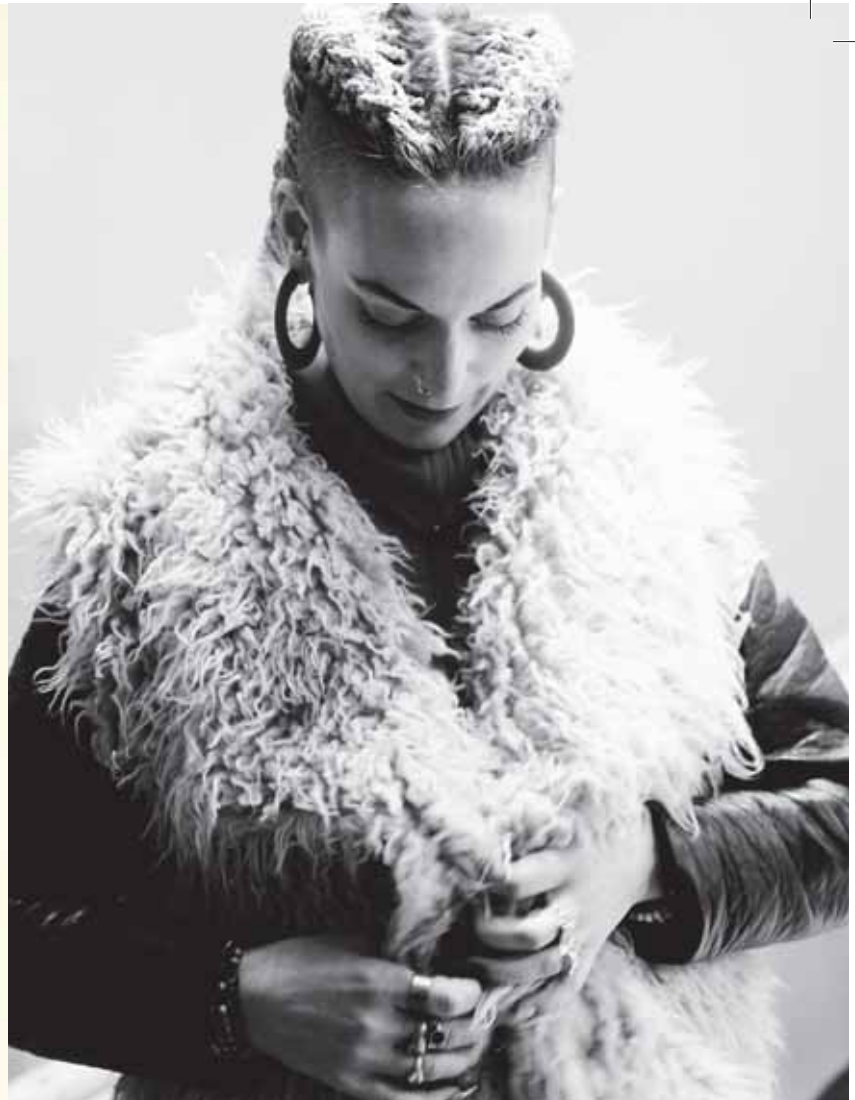
– Så var det aldrig. Det fanns så mycket förutfattade meningar. Det är inte så svart eller vitt, det är det inte för nån. Det man tror är sällan hela sanningen. Det har blivit en mer ärlig bild av mig, men samtidigt har jag aldrig känt ett behov av att leva mitt liv efter vad andra tycker.

Många läsare känner igen sig, flera har också hört av sig och bett om ursäkt och sagt att de var en av dem som dömde henne där hemma i tv-soffan.

– Vi är så snabba på att döma människor. Därför var det viktigt för mig att i boken också berätta om tjejerna jag träffade i fångelset, det finns en anledning att vi hamnar där vi hamnar. Du hamnar inte där för att du tycker nåt är så jävla roligt, utan det finns en anledning till att du flyr. För det är en flykt för alla, på olika sätt.

NÅGON TIMME TIDIGARE i en lokal i Danscompagniet på Kungsholmen: Sanna Bråding står och pratar högt och tydligt ut i lokalen inför en låtsaspublik. Det är första dagen för repetitionerna av hennes show som har premiär 16 mars på Rival.

– En helt normal vanlig svensk uppväxt. En uppväxt med mycket kärlek, närvarande föräldrar och en väldigt tillåtande syn på att få vara barn och leka. De uppmuntrade sparande och förklarade för oss att det inte var fint att slösa. Det är fint att prestera, det är fullt att klaga. Ska jag säga så? ▶

Özz Nüjen, som regisserar showen, sitter framför henne med första utkastet av manus i händerna. Han påpekar ibland att hon inte behöver berätta allt, att folk förstår. Han föreslår att hon på något ställe skulle kunna låta som en röst i en tv-shopsreklam och på ett annat imitera en lärare från en av skolans alla samlingarna i gymnasalen:

– Och nu är det dags för Sanna att läsa en dikt. Igen.

Nästa kapitel ur barndomen är det om Sanna Bråding som olycksbarn. Det började med ögonen.

– Under hela skoltiden hade jag problem med sina ögon, säger hon ut i lokalen. Jag kunde inte koncentrera mig, ögonen skakade, det var som att de hoppade mellan raderna på boksidorna och jag fick ont i huvudet. Läkare sa att det var tjejhittepå, tjejer i den här åldern säger sånt för att få uppmärksamhet. Men för mig var det inget hittepå, jag satt där med min linjal längs raderna i boken för att överhuvudtaget kunna läsa.

Hon hade något som kallades dold skelning, men det upptäcktes först efter flera år, när hon var elva.

– Inte nog med det, säger Sanna och fortsätter: Min överkäke växte framåt och min underkäke bakåt. Tandläkaren tittade bara på mig och sa: så här kan ju inte tänder växa. Men de kan de ju, mina tänder växer så. Jag fick en tandställning som såg ut att komma från vikingatiden. En bettskena med en stor ställning på huvudet...

Özz Nüjen kan inte hålla sig för skratt och Sanna avbryter.

– Jag kommer ihåg att min brorsa var så irriterad på mig för att jag aldrig kunde vara tyst, men inte ens med den på mig kunde jag sluta prata, säger hon.

– Och inte nog med det... säger Özz Nüjen.

– ...så fick jag en inflammation i höger höft, fyller Sanna Bråding i och tittar ut i lokalen igen. Jag fick ett par kryckor. Sen fick jag inflammation i vänster höft på grund av min sneda belastning. Så jag hoppade runt på ett par kryckor, med stygn i mina blodröda nyopererade ögon, med den där ställningen på huvudet om nätterna. I samma veva får jag problem med näsblod och för att kunna följa med i skolan fick jag sitta med lärarens frysta bullpåse mot näsan. Och inte nog med det, jag var öronbarn, mina trumhinnor såg ut som spindel-

nät och jag skulle få hörapparat.

– Du var en hel jävla avdelning på Sahl-grenska! utropar Özz Nüjen. Att du står upp nu är helt otroligt. Är det inte nu du får en boll i huvudet också?

Jo, hon fick en boll i huvudet och ögonoperationen visade sig vara misslyckad, för nu stod ögonen dessutom åt varsitt håll.

Det är första gången Sanna Bråding gör en egen show och Özz Nüjen gör regidebut. De har jobbat ihop tidigare och känner varandra, men inte på djupet. Det tyckte hon var viktigt, så att han skulle kunna se henne med ögon utifrån.

– Jag hade aldrig tackat ja om jag inte känt mig trygg med honom, säger hon när repetitionerna är slut och de gått åt varsitt håll på Fridhemsgatan. Han kan ta fram mina styrkor. Han har bra tajming och komik och kan dra fram det mer ur mig, ur en historia som många gånger är ganska tung. Jag gillar känslan när man sätter skrattet i halsen och jag hoppas att jag får alla att skratta mycket, men också bli berörda. Genom kreativitet

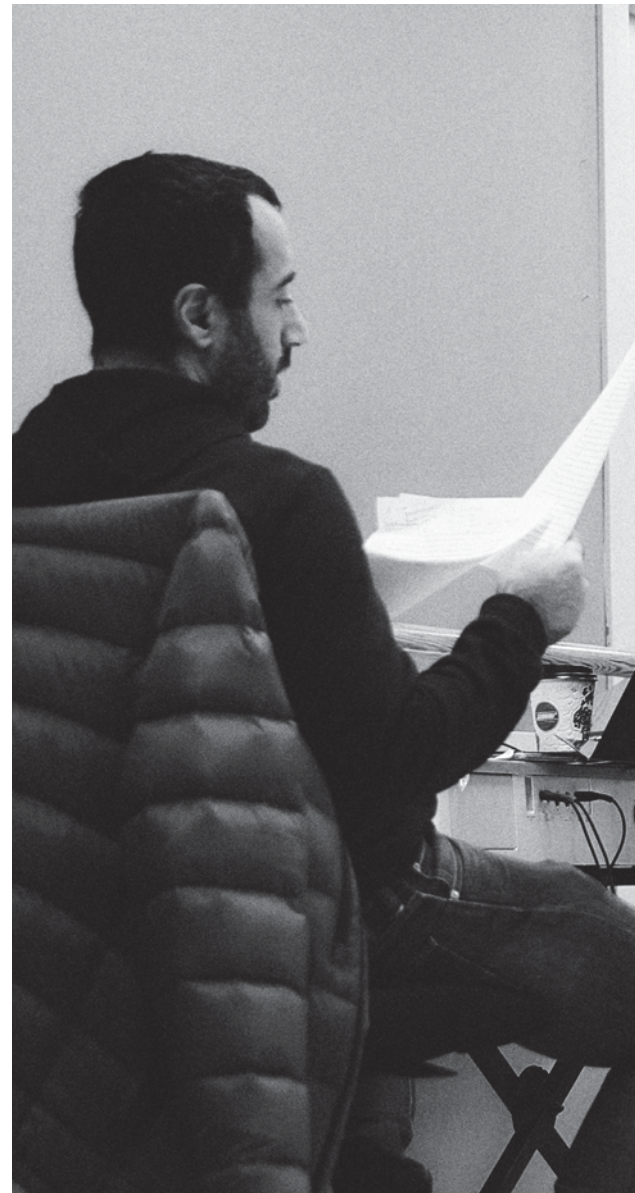
kan vi nå själen, det är ju därför det är ett sånt starkt vapen och förbjuds i vissa länder, för att det går rakt in. Det hoppas jag att vi ska lyckas med.

DET SERVERAS LUNCHTALLRIK med vegetariska smårätter på den indiska restaurangen Govindas, där Sanna Bråding inte varit på över tio år men ofta gick till under gymnasietiden. Hon tar tag om ryggstödet och sätter sig på stolen med ett stön.

– Maten ryms knappt i magen längre. Det börjar bli trångt nu, förklarar hon.

Hon är högravid, hennes andra barn väntas i slutet av januari.

– Det var oplanerat, men när jag väl hade landat i det, vilket gick snabbt, så känner jag att det är väldigt välkommet och fint att Kane-Lee ska få ett syskon. Barn är den

största utmaning man får i livet. Jag har gått igenom mycket och det har varit så mycket mörker kring det, nu är det i stället en utmaning som det är så mycket kärlek och ljus i.

Hon säger att hon och Kane-Lee, som är två år, har en otroligt tajt relation – de hänger jämt och är ofta ensamma med varandra. Hon är ensamstående, men har en bra relation till Kane-Lees pappa, Mwanza "British" Mbumba, som också tittar förbi under intervjun för att låna nycklarna till hennes lägenhet, vilket för övrigt är en tung nyckelknippa (nycklar till agenturen, till produktionsbolaget, till föräldrarna, till föräldrakooperativet...hon har "många arbetsplatser och hem").

– Jag och British hängde ihop i elva år, vi har gått igenom otroligt mycket, han kommer alltid att vara min familj även om vi

HAN KAN TA FRAM MINA STYRKOR. HAN HAR BRA TAJMING OCH KOMIK OCH KAN DRA FRAM DET MER UR MIG, UR EN HISTORIA SOM MÅNGA GÅNGER ÄR GANSKA TUNG.

som att alla accepterade mig för att jag var så trygg i att det här är jag och att jag tyckte att det var fint.

Hon säger att hon på många sätt har samma klädstil som när hon var åtta år, men att hon matchar lite bättre i dag. Smyckena, som hon inte sällan tillverkar själv, går i samma färg som kläderna. Röd klänning, röda ringar i öronen. Handlederna är ofta täckta med armband, som i dag bär budskapen som "Unik", "Hope" och "Vidga normen".

För henne blir det ett sätt att uttrycka sig. Ta naglarna till exempel. De är väldigt långa och hon har haft sådana i 13-14 år. Och nej, de är inte i vägen. Inte för disken, matlagningen, städningen eller tvååringen där hemma. Det är en vana.

– De är en förlängd del av mitt inre. Det blir en lek för mig, säger hon och håller upp händerna med gröna och guldiga naglar.

– Det är nu precis innan vintern som naturen laddar om inför våren. Då vill jag symbolisera knoppningen, pånyttfödelsen och energin. Jag har hela tiden en tanke, som ingen annan riktigt förstår.

När människor tycker olika saker om dig, hur bemöter du det?

– Jag orkar inte bemöta allt, men om det blir personligt eller är påhopp som handlar om prestation eller det jag gör, då tar jag nog åt mig mer. Men om det till exempel handlar om rättigheten för barn att äta kött, då tycker jag mest att det är tragiskt vilken okunskap det finns. Jag kan inte ta åt mig då, jag är mer ledsen över att köttkonsumtionen ser ut som den gör i världen och att vi tystar ner att det är ett av våra största klimathot. Vi kan inte fortsätta leva så här. Att vi inte pratar mer om det – det tycker jag är skrämmande. Jag kan inte ►

– De sa att man inte kan se ut så som mamma, mitt barn kommer att bli rädd för mig. Men mitt barn blir rädd för mig om jag inte är mig själv. Han tycker snarare det är kul när jag byter frisyra och har färgglada örhängen. Han ser väl att andra kanske inte ser ut som jag, men jag vill att han ska känna att man får vara sig själv. Så här är ju jag, spretig och för mycket av allt.

Och så har det alltid varit.

– Som barn var jag väldigt noga med att själv välja vilka kläder jag skulle ha och vilken frisyra. När jag var fem år sa jag till mamma att hon inte fick klippa mig längre. Jag tror att jag kände så starkt redan då att det här är jag. Det jag kände på insidan ville jag uttrycka på utsidan. Och det var roligt. Även om jag blev kallad för ufo och konstig så klarade jag mig från mobbning, det var

inte är tillsammans längre. Han är också ofta hos oss för Kane-Lees skull.

När det gäller föräldrarollen har hon varit med om att folk gärna vill lägga sig i och tycka, bara en sådan sak som att det fanns de som ansåg att hon borde tona ner sin stil när hon blev mamma.

**DE SA ATT MAN INTE KAN SE UT SÅ SOM
MAMMA, MITT BARN KOMMER ATT BLI RÄDD
FÖR MIG. MEN MITT BARN BLIR RÄDD FÖR MIG
OM JAG INTE ÄR MIG SJÄLV. HAN TYCKER
SNARARE DET ÄR KUL NÄR JAG BYTER
FRISYR OCH HAR FÄRGGLADA ÖRHÄNGEN.**

förstå att vi kan behandla vår jord på det sätt vi gör, eller tro att det är andras ansvar. Eller när människor inte klarar av att se hur djur behandlas inom slaktindustrin, men sen kan sitta och äta en köttbit – det är sånt hyckleri.

När vi ändå är inne på temat engagemang, så fortsätter hon med nästa: homofobin.

– Jag har sett på nära håll hur personer har blivit påhoppade, knivskurna och mordhotade för att de älskar nån av samma kön. Jag kan inte förstå hur din rädsla för sånt som är olikt dig kan väcka ett sånt hat. Eller när det gäller rasism. Min sons pappa kommer från Kongo, min son kommer alltid att vara brunare än normen och mina vänner är från hela världen. Om vi bara skulle förstå hur lika vi egentligen är, att det inte är ett vi och dom.

Hon menar att det finns saker där det inte handlar om att hon tycker si och någon annan tycker så, när det gäller sånt som tydligt är fel, med betoning på "är".

– Det ÄR fel att tycka att människor från andra kulturer är mindre värda. Det ÄR fel att vara emot människor som är homosexuella. Det ÄR fel att skada djur. Kvinnor och män, bruna och vita är EXAKT lika mycket värda. Där spelar det ingen roll om nån säger till mig: "du tycker så". Nej, jag tycker inte så, det ÄR så. Vår jord, vår natur, djur och människor ska behandlas med respekt.

Hur tog ditt engagemang sig uttryck när du var yngre?

– Jag minns första gången jag mådde väldigt dåligt. Jag var runt elva år. Då grät jag väldigt mycket på kvällarna och hade svårt att sova. Det var så mycket som jag låg och funderade på, sånt jag inte förstod, varför världen såg ut som den gjorde och varför folk verkar må så dåligt.

– Jag minns också en gång på landet när jag var jätteliten, att någon trampade på en snigel i mörkret. Personen som gjorde det bara: "Ojdå". Och jag tänkte: hur kan du inte bli mer ledsen, det här är helt fruktansvärt. Allt gick rakt in i mig, och gör det än i dag. Det var det jag flydde från förut.

Det var det hon försökte stänga ute, stänga av. Men hon har öppnat upp igen och ännu mer sedan hon blev förälder.

– Jag blir mer och mer lik mig själv som barn – filterlös. Det är verkligen nåt jag kämpar med, att klara av att se nyheterna, att klara av att åka tunnelbana de dagar då jag är i lite svagare skick – för jag tar in så mycket. Sen går de där tankarna och bilderna i mitt huvud.

Vad kan det vara för tankar?

– Det kan vara nån som går förbi som jag ser inte mår bra, och sen börjar jag måla upp hela den personens liv. Det blir som att jag får den personens känslor på nåt sätt. Det är svårt att förklara.

Men hon påpekar att känsligheten, trots att den kan vara jobbig, är något hon i dag ser som en gåva som hon kan använda sig

JAG HAR SETT PÅ NÄRA HÅLL HUR PERSONER HAR BLIVIT PÅHOPPADE, KNIVSKURNA OCH MORDHOTADE FÖR ATT DE ÄLSKAR NÅN AV SAMMA KÖN. JAG KAN INTE FÖRSTÅ HUR DIN RÄDSLÅ FÖR SÅNT SOM ÄR OLIKT DIG KAN VÄCKA ETT SÅNT HAT.

av, till exempel i jobbet. Det är den som är grunden till hennes kreativa förmågor. Hon kan sätta sig in i andras historier och gå in i roller.

Hon tycker att samhället stoppar in människor i färdiga mallar och när de inte passar ska de diagnostiseras, att de sidor som skulle kunna ses som styrkor anses vara fel.

– Det skulle kunna jämföras med att köra en sportbil. Sätter man sig i en avancerad sportbil utan körkort kommer man att krascha bilen direkt, men lär man sig manövrera det där vrålåket så kan man ta sig hur långt som helst. Och nånstans så ser jag på våra unika förmågor, som vi fått höra är konstigt eller fel, som våra styrkor. Som barn har vi ofta svårt att hantera det om ingen vägleder oss. Det tog mig väldigt många år att förstå vad jag besatt för krafter och att jag använde dem på fel sätt. Det var egentligen samma kraft som jag använde för att ta mig till min totala botten som jag använde för att ta mig därifrån.

Om det skulle finnas lite mer flexibilitet skulle färre känna sig fel och utanför, menar hon. Som till exempel i skolan.

– Kanske vissa människor inte kan ta till sig kunskap genom att läsa från en tavla, de kanske aktivt behöver praktisera det. I stället ska de medicineras för att de stör och är dåliga i skolan. De kanske egentligen är skitbegåvade, fast de måste hantera sin talang på ett annat sätt. Det stör mig att väldigt många som sen hamnar snett har fått höra att det är fel på dem, i stället för att nån ser att de är grymma på det här och det här. Att de aldrig fått höra det. Klart du hamnar snett.

Hon hoppas att hennes bok och show kan hjälpa. Det fanns mycket hon ville ta upp där, eftersom hon vet att många går igenom liknande saker. Till exempel kändes det viktigt att skriva om den våldtäkt en bekant utsatte henne för på en kryssning.

– Det tog många år för mig att kunna säga ordet våldtäkt. Jag hade ju varit trevlig mot honom. Jag trodde inte heller att jag var nån som kunde drabbas av det. Min reaktion efteråt var att jag ville ha kontakt med mannen som hade gjort det, jag ställde också upp på sex efter den händelsen fast jag inte ville. Jag tyckte att det nog var mitt fel, gränserna suddades ut. När jag insåg hur otroligt vanligt det är och att det är jättemånga som går runt och bär på det, då var det viktigt för mig att ta med det i boken.

DET HAR PASSERAT många år sen hon greps den där apildagen 2008 och dömdes för narkotikabrott. Hon säger att hon jobbat arsllet av sig sedan dess med att försöka skala av de där lagren som hon hade satt på sig som ett skydd.

– Om jag för tio år sen var i utkanten av alla de lagren, så är jag nu nånstans i min kärna. Men prestationskraven, duktiga flickan, att inte våga be om hjälp – det slaskar fortfarande kvar.

Om tio år, när det kanske är dags för nästa omslag, hur ser ditt liv ut då?

– Jag bor på Söder med en stor kärleksfull familj. Jag önskar att det finns en man i mitt liv och om det kommer fler barn på köpet via den mannen är det bara välkommet. Ända sen jag var liten har jag velat ha en stor familj. Många av mina vänner var från andra kulturer och hade väldigt stora familjer och många kusiner. Självt hade jag en kusin. Jag har önskat att jag

fick det där, det verkade så härligt. Och får vi inte plats sitter vi på golvet och äter, säger hon men poängterar att hon också känner sig väldigt nöjd med sina snart två barn.

– Jag tror att jag om tio år också har kommit mycket längre i min själsliga utveckling och att jag kan titta tillbaka på tiden som är i dag och tänka: shit vad det var mycket jag inte förstod.

Hon är säker på att hon kommer att ha flera olika projekt på gång precis som nu och att hon jobbar kreativt.

– Det förvånar mig inte om jag har nåt nytt på gång då så att vi kan göra ett nytt omslag, säger hon, skrattar och tillägger:

– Det är inte för att jag tar mig själv på för stort allvar, det är bara, va fan, det här är det enda jag har gjort sen jag var barn! Jag fick min rosa plastbandspelare när jag var fem år och då började jag göra egna radioprogram. Jag började spela teater när jag var sex år och insåg då att jag hade hittat mitt hem. Började spela in egna tv-program, allt från reklamfilmer till nyhetsuppläsningar, när jag var sju och familjen hade köpt en kamera. För mig fanns det inte många andra vägar att gå.

Men framför allt tror hon att hon om tio år kommer att göra saker som hon ännu inte kan veta något om.

– Jag skulle aldrig för tio år sen ha trott att jag skulle skriva en bok och göra en egen föreställning, så förhoppningsvis har jag utvecklats så pass mycket att jag om tio år gör saker som jag inte ens kan föreställa mig i dag, sånt jag inte ens kan drömma om att jag skulle våga göra. 📞

SANNA BRÅDING

FÖDD: 5 mars 1980 i Saltsjö-Boo i Nacka

BOR: på Södermalm

GÖR: Skådespelare och programledare. Leder radioprogrammet P3 Osignat, samt Pira & Bråding i P3 tillsammans med Linda Pira.

AKTUELL: Med föreställningen *För mycket av allt*. Premiär 16 mars på Rival, därefter Sverigeturné under våren.

KARRIÄR I URVAL: Gjorde rollen som Tess i Lukas Moodyssons *Ett hål i mitt hjärta*, var Kajsa i Icas reklamfilm, ledde *Ketchup fanclub* i Sveriges Radio P3, har varit programledare i *Idol*, spelade sig själv i *Kommissarie Späck* och turnerade 2005 med egna föreläsningen *Från Tre kronor till fångelse*.

A long, narrow tunnel with blue lighting. The walls are covered in graffiti, and the floor is littered with trash. The perspective is from the end of the tunnel, looking down its length.

STADENS

UNDERGÅNGAR

.....

För många är en gångtunnel förknippad med obehag och rädsla. Ändå är de ett vanligt inslag i stadsbilden och underlättar tillvaron på många sätt. Vissa av gångtunnlarna är anonyma, andra välkända. Det finns 279 gångtunnlar i Stockholm, ännu fler om man räknar in de i ytterområdena. Här är fem av dem. **TEXT GERD ERIKSSON FOTO MAGNUS SANDBERG**

.....

LJUSA GÅNGEN I SKOGÅS

Är egentligen två tunnlar efter varandra, byggda 1962.

Längd: Ena tunneln är 23 meter lång, 3,5 meter bred och 2,5 meter hög. Den kortare tunneln är 14 meter lång, 6 meter bred och 2,5 meter hög. Tillsammans blir de ungefär 37 meter.

I Ljudinge kommun frågade invånarna vilka platser de upplevde som mest otrygga. Gångtunneln mellan västra Skogås och idrottsplatsen

Nytorps mosse var en av dem. Efter ett antal workshops med barn och ungdomar, landskapsarkitekter och en ljuddesigner är tunneln nu en tryggare plats.

Det blå och gröna skenet ska likna ett norrsken. Det är också energisnålt och armaturerna, som ofta var trasiga tidigare, har praktiskt järn utanpå så att de inte ska gå att slå sönder.

Vad gör de som ljussätter tunnlar för fel vanligtvis?

– De väljer att sätta några ljuspunkter i taket eller på väggarna. Då dras ögonen direkt till dem och allt annat runt omkring upplevs som väldigt mörkt, säger Martin Kempe som ljussatt tunneln i Skogås.

FRUÄNGEN

Längd: 15 meter

Höjd: 2,5 meter

Ligger vid Lina Sandells plan och är en så kallad rörtunnel som byggdes samtidigt som området, 1955.

Det finns flera rörtunnlar i området. Tunneln är målad av konstkollektivet Studio Ryktet. De ville ha färger som inte var förknippade med en viss nationalitet eller fotbollslag, utan som mer gick i jämställdhetsrörelsens toner. Att gå in i tunneln och se de olika färgerna på väggarna ska ge samma känsla som när man kisar mot solen.

SÖDERMALM

Byggnadsår: 1991

Längd: 40 meter

Bredd: 12 meter

Gångtunneln under Ringvägen mellan Eriksdalskolan och Tideliustäppan.

Tunneln har inget namn, men används flitigt av eleverna som kommer med bussen till Eriksdalskolan. En av de biträdande rektorerna uppskattar att majoriteten av de tusen eleverna använder tunneln varje dag.

BRUNKEBERGSTUNNELN

Byggnadsår: 1884-1886

Längd: 231 meter

Bredd: 4 meter

Höjd: 3,9 meter

Öppettider: 06.00 till 22.00

Invigdes av Oscar II, den 9 juni. Är en gång- och cykeltunnel som går från David Bagares gata 5 till Tunnelgatan 1a.

Byggherre för Brunkebergstunneln var ingenjör Knut Lindmark. Han hade tidigare lyckats väl med Katarinahissen som i folkmun kallades för "Lindmarks upphøjelse". Men bygget genom Brunkebergsåsen var komplicerat och blev kostsamt för honom. Stockholmarna kallade tunneln för "Lindmarks undergång". Några år efter att tunneln stod klar tog han livet av sig.

Det som gjorde bygget komplicerat var att sand och lös sten rasade ner. Genom att låna in en frysmaskin från England gick det att frysa marken till minus 20 grader och sedan schakta utan rasrisk.

Byggjobbarna grävde en halvmeter från

båda hållen varje dag.

Från början var avgiften två öre för att passera tunneln, vilket stockholmarna tyckte var alldeles för dyrt. I dag är det gratis och runt 2 200 personer använder tunneln under ett dygn. En av dem är Birgitta Ljung-

gren från Arvika, för henne är det första gången.

– Det är spännande att gå i den. Jag kom från Hötorget och ska till min bror och svägerska vid Engelbrektsplan. Men jag skulle nog inte våga gå själv här på kvällen.

HAGALUND

Byggnadsår: 1989

Längd: 130 meter

Höjd: 2,40 meter

En gång- och cykeltunnel där tågen rusar förbi ovanpå med både gods och passagerare.

På en skylt i tunneln står det: "Solnavägen JVG, Bro över GC-väg del 1. Objekt 279."

Tunneln har varit lite av ett ingemansland och Solna stad har tillsammans med Liljevalchs Hubb och Humlegården Fastigheter försökt komma på idéer för att göra området mer levande.

I september 2016 fick den argentinska muralmålaren Agustina Zaballa uppdra-

get att göra en målning i tunneln. Hon har tidigare gjort muralmålningar under Skanstullsbron vid klubben Trädgården.

Hennes verk i tunneln vid Solnavägen heter "Ejercios de Memoria" och betyder "övningar för minnet". Verket är en uppmaning att använda minnet för att motverka ondska och är porträtt av olika personer med kopplingar till militärjuntan som styrde Argentina mellan 1976 och 1983. Det är både offer och förövare på väggarna. Där finns Dagmar Hagelin, konstnärens egen morbror Rodolfo Torresi och mödrarna vid Plaza de Mayo, bland många andra.

De som cyklar eller går i tunneln möter porträtt av människor som har en historia.

Verket är målat med pensel direkt på betongen och det tog Agustina Zaballa en vecka att färdigställa det.

Hur kommer det sig att en muralmålare från Argentina väljer att göra ett verk i en gång- och cykeltunnel i Solna?

– Sverige har en särskild ställning i Latinamerika. Och vi har varit en viktig del för dem som kommit hit som politiska flyktingar på sjuttioalet, säger Johanna Molvin som är kulturstrateg i Solna kommun.

Vad har ni fått för reaktioner på verket?

– Bara positiva. Alla de som går eller cyklar genom tunneln möts av ansikten och ansiktet har en särställning som mänskligt kommunikationsmedel. Det är nåt vi alla relaterar till redan som bebisar.

Muralmålningen i tunneln är temporär och blir kvar så länge den håller. Och det har varit mindre klotter i tunneln än tidigare. 🚫

ARBETSPLOTS DRAMATEN

De rensar avlopp, platsbygger interiör, ser till att skådespelarna tar plats på scenen vid rätt tidpunkt och tillverkar rekvisita till föreställningarna. Kjäll, Kamran, Mait och Hanna är fyra personer som arbetar bakom kulisserna på nationalscenen Dramaten.

TEXT **ALEXANDRA SUNDQVIST** FOTO **JOEL NILSSON**

På Dramaten, eller Kungliga Dramatiska Teatern som den formellt heter, arbetar 627 personer. Teaterbyggnaden är ett samhälle i miniatyr. Det marmorvita teaterhuset, invigt 1908, är fullt av vindlande kulvertar och spiraltrappor. Här finns ett bibliotek, specialiserat på dramatik, liksom en väl dold kunglig foajé för en teaterbiten monarki, samt fyra repetitionssalar där full aktivitet råder.

På Dramaten arbetar 55 olika yrkesgrupper. De enskilt största yrkesgrupperna vid nationalscenen arbetar på någon av de sju scenerna. Det är skådespelarna, som spelar uppemot 1 000 föreställningar om året, liksom scenteknikerna – det är någon av dem vi oftast ser när vi går på teater.

Men här finns också hundratals personer som arbetar bakom kulisserna – däribland fastighetstekniker, påklädare, attri-butmakare, hattmakare och chaufförer.

Situation Sthlm tog rygg på några av dem under en dag.

KJÄLL ÅKERBLOM OCH KAMRAN KARIMI FASTIGHETSSKÖTARE

KJÄLL ÅKERBLOM GÅR raskt genom kulvertarna under Nybrogatan med en skruvdragare i handen.

Kulvertarna binder samman Dramatens huvudbyggnad med Lilla scenen, som ligger i huset intill. Här och var finns små dörrar till ännu mindre gångar.

På dörrarna sitter varningsskyltar om att ingen får gå in utan ficklampa, i fall strömmen skulle gå.

Dramatens underjord är inget för den som lider av klaustrofobi.

Kjäll Åkerblom, som arbetat i huset i 34 år och sett en rad teaterchefer komma och gå, är en av de som kan huset bäst.

– Ändå hittar jag hela tiden nya skrymslen.

Med sig har han sin lärling Kamran Karimi. Han kommer från Afghanistan och har praktiserat vid Dramaten i åtta månader. Kamran Karimi, som är utbildad VVS-montör, fick platsen via Arbetsför-

FÖRARBETE

Det tar cirka 1,5 år från att Dramaten fattar beslut om att sätta upp en pjäs till dess att den har premiär på någon av scenerna.

Kjäll Åkerblom (f.v.) har sett många teaterchefer komma och gå. Hans favorit? Marie-Louise Ekman. "Hon såg alla människor på teatern som lika viktiga. Hon var också otroligt kreativ och påhittig. Bland annat försökte hon driva igenom att vi skulle få repetera föreställningar på slottet, då vi har för få repetitionssalar."

medlingens yrkesintroduktion. Nu har han fått anställning.

– Det är ett häftigt ställe att jobba på, säger Kamran Karimi. Jag hade inte sett så mycket teater innan, men nu har jag sett massor.

Kjäll flikar in;

– Meningen med yrkesintroduktionen är att chefens son inte ska få jobbet. Den som söker ska vara under 24 år och att inte ha teatervana är faktiskt en merit.

Hur ser en vanlig arbetsdag ut för er?

Kamran: – De är väldigt olika. En dag målar vi om besökstoaletterna, en annan är det ett stopp i avloppet som måste fixas akut.

Kjäll: – Vi sköter den sortens dagliga underhåll. Vi byter exempelvis alla lampor. Överlag kan man säga att det är väldans massa flyttande av saker. Men vi bygger också grejer. Exempelvis har vi rivit ut den gamla biljettkassan och deras arbetsrum för att bygga en restaurang vid entrén. Sen har vi snickrat och platsbyggt nya bodar åt tjejerna i biljettkassan. Större saker som rör själva byggnaden; exempelvis brandlarm och ventilation sköter Statens Fastighetsverk om.

Och visst har Statens Fastighetsverk en del att göra.

Någon omfattande renovering av fastighetens rörsystem har inte genomförts sedan femtiotalet. Följaktligen lider huset av vattenläckor – vilket gör att kulverten mellan de ovan nämnda scenerna håller en ovanligt varm temperatur, då den omgärdas av läckande varmvatten. Fastigheten plågas också av stopp i avloppsrör, som sitter i väg-

SVÅRARE ÄR DET SÅ KLART OM EN SKÅDESPELARE INTE DYKER UPP, MEN DET HÄNDER EXTREMT SÄLLAN. Mait Angberg

också omväxlande, vilket jag gillar. Varje ny pjäs innebär nya konstellationer av människor och nya problem att lösa.

I båsset där inspicienterna arbetar finns en mängd knappar att hålla reda på. Via ett headset har hon också kontakt med scenteknikerna. Under en pjäs jobbar hon efter ett manus, där hon själv fört in anteckningar rörande bland annat ljud och hur många grader snurrscenen på Stora scenen ska rotera. Hon ger löpande instruktioner till scenteknikerna.

Ibland strular saker, men då handlar det oftast om tekniska problem.

– Det kan vara glapp i mikrofonen eller en lucka i golvet som ska öppnas men som inte går upp. Då får man försöka lösa det och spela vidare. Svårare är det så klart om en skådespelare inte dyker upp, men det händer extremt sällan. Däremot händer det att nån glömmer sin entré, men då brukar de andra skådespelarna lösa det genom att improvisera.

Själv kom Mait Angberg till Dramaten för 33 år sedan. Hon jobbade som danspedagog och blev erbjuden arbete som koreografiassistent åt Donya Feyer, som då arbetade med regissören Ingmar Bergmans uppsättning av William Shakespeares *Kung Lear*.

– Donya Feuer kom och såg mig under visa. Hon sa: "jag vill anställa dig, jag ska bara prata med Ingmar först". Jag tänkte inte så mycket på det, men sen ringde hon och sa att han hade sagt ja.

Som nyanställd 26-åring kände hon "stor respekt" för regissören och institutionen.

– Jag vågade knappt gå in i lunchrummet, säger hon och skrattar.

garna och därför inte kan åtgärdas av Dramatens egna fastighetstekniker.

Ett omfattande stambyte är planerat 2019. Då kommer Dramatens huvudbyggnad att stänga. Tills dess är det Kjäll Åkerblom och Kamran Karimi som håller ställningarna.

MAIT ANGBERG INSPICIENT

I ETT SVARTMÅLAT bås bakom teaterscenen arbetar Mait Angberg. Hon är inspicient, tillika spindeln i nätet i en pjäs. Det är en smal yrkesgrupp inom den svenska teatervärlden, men på Dramaten arbetar sju stycken inspicienter på de olika scenerna.

Inför en föreställning är det Mait Angberg som ringer in publiken när det är dags att ta plats.

Hon kallar också alla skådespelare via ett internt högtalarsystem, drar upp ridån, ger tekniska instruktioner under pjäsens gång och markerar skådespelarnas specifika entréer.

Det är ett stressigt yrke.

– Man arbetar hela tiden i skarpt läge, då det sitter 800 personer i publiken därute. Det är mycket som kan gå fel. Men det är

Mait Angberg i inspicientbåset under repetitiöna av pjäsen Figaros bröllop. Bland de mest minnesvärda föreställningarna hon arbetat med märks Tre långa kvinnor med Margaretha Krook. "Det var så roligt att jobba med henne".

HANNA PETTERSSON ATTRIBUTMAKARE

VID GÄDDVIKEN I Nacka ligger Dramatens verkstäder och kostymf rr d. Här arbetar Hanna Pettersson. Hon  r attributmakare, vilket betyder att hon "tillverkar rekvisita som inte finns eller kan köpas".

– Jag g r exempelvis djur, skulpturer, reliefer eller "fejkm t", säger Hanna Pettersson och tar upp en hamburgare i ett skumgummiliknande material.

Hon är noga med detaljerna. Mellan burga-

ren och br den sticker en bit saltgurka fram.

– Jag f r ofta beställningar på just mat. Det är ju inte så praktiskt att använda sig av riktig mat eftersom den börjar m gla.

Just nu håller Hanna dock på med någonting helt annat.

På ett arbetsbord i verkstaden ligger en skulptur som ska användas i Lars Nor ns nyskrivna pjäs *Stilla liv*, med premiär i mars. Det är en avbildning av ett dött barn som, n r Hanna skulpterat klart, ska gjutas i silikon och därmed bli mjuk och f ljksam som ett riktigt barn.

För att göra barnet så realistiskt som möjligt har Hanna Pettersson gjutit av sin egen sexåriga dotters kropp.

– I början var det ganska jobbigt att arbeta med den här skulpturen, eftersom den  r så lik min egen dotter. Men nu börjar jag vänja mig.

Hon har arbetat som attributmakare vid Dramaten sedan 2002. Hon gick ut Nordiska scenografiskolan i Skellefteå, 1998. Vid en praktik på attributmakeriet vid Norrlandsoperan i Umeå fastnade hon direkt för yrket.

– Som attributmakare kan man även arbeta med filmproduktioner, men jag har alltid varit intresserad av enbart teater. Det finns en tyngd i tillverkning och en konstnärlig process inom teatern, som jag tycker att filmen saknar. Där är det mer... hastigt.

 r det någonting du tillverkat under de h r 14 åren som du är extra nöjd med?

– De skulle vara de där huvudena, som användes i *Mästaren* och *Margarita* 2014.

I Dramatens verkstad i Nacka arbetar 25 personer, med allt från snickeri och måleri till att tillverka rekvisita. Hanna Pettersson  r den enda anställda attributmakaren.

Det är alltid kul med avhuggna huvuden, säger hon och gör en gest mot ett skåp.

Därinne ligger, mycket riktigt, tre halslösa skallar – med en vildsint mimik.

– Om jag blir nöjd med det här barnet som jag arbetar på så kan det mycket väl bli det

bästa jag gjort. När jag är klar med skulpturen ska jag gjuta den i silikon i en gipsform.

Sen ska jag tillverka ett skelett, så att barnet får leder som rör sig på ett verklighetstroget sätt. Det är spännande, eftersom jag aldrig gjort nåt liknande förut. ☺

MINISAMHÄLLET DRAMATEN

Spelade föreställningar per år: cirka 1 000 stycken.

Antal besökare per år: 275 000 stycken.

Scener: Sju stycken.

Antal anställda: 627 stycken, varav cirka hälften är fast anställda (övriga har tidsbegränsade kontrakt).

Antal yrkesgrupper: 55 stycken.

De största yrkesgrupperna är: Skådespelare och scentekniker (här räknas scen, ljud, ljus, rekvisita). **Andra yrken på Dramaten:** Smed, hattmakare, patinerare [får, bland annat, nya saker att se gamla ut], sadelmakare [gör skor, läderattiraljer, tiaror, kostymer av läder, med mera] påkläddare, röstpedagog, publikvärdar, rekvisitörer, perukmakare, tillskärare, tapetserare [klär om möbler, bland annat].

Ett par personer arbetar också enbart med logistik, de kör lastbil med bland annat rekvisita från Dramatens verkstad vid Gäddviken i Nacka eller transporterar material mellan teaterns scener.

Bakom kulisserna på Dramaten finns också: Ett bibliotek, med inriktning på dramatik, företagshälsosvård (Dramaten har en egen företagssköterska anställd som arbetar med bland annat förebyggande hälso- och arbetsmiljöarbete), inspelningsstudio, smedja, en kunglig foajé med separat ingång och ett stort kostym- och rekvisitaförråd.

Det finns även ett internt system med högtalare över hela huset där det meddelas hur många minuter det är kvar till en föreställning, när en skådespelare ska in på scenen, när en föreställning är slut och så vidare.

tre av fyra rökare vill sluta
ta chansen att lyckas med vårt stöd

SLUTA-RÖKA-LINJEN **RING 020-84 00 00**
www.slutarokalinjen.se

Alla samtal till oss är gratis!

Funderar du över
dina alkoholvanor?

Du kan vara anonym och det
är kostnadsfritt att ringa!

Ring 020-84 44 48
www.alkohollinjen.se

» Ibland är det tuffa
perioder men det är
också mycket glädje. «

Ingrid

Vi behöver fler som Ingrid

Vi behöver många fler familjehem i Sverige idag. Flera tusen fler. Att öppna ert hem för någon ni inte känner är en utmaning för hela familjen. Men det är också en erfarenhet som får alla att växa.

www.attvarafamiljehem.nu

Humana

KRÖNIKA

ULF STOLT

999 VÄRRE SAKER J

En blank förmiddag i handen på Frank.

Jag har skrikit färdigt och bröst-korgen är tom. Naken i treveckorslakan tunna som drömmar, skärmen på tv: n och krukväxter väntar på att tömmas och fyllas på igen. Jag vill inte vara rädd, varför måste jag vara rädd? Genom staden bland husen är det inte tillräckligt ljus än.

Jag vill stjäla dina tankar ur ditt huvud för ur dina ögon kan jag stjäla allt jag vill ha.

Gör ett avtryck som sitter längre än de du redan gjort. Jag är alltid tryggast när du är en liten bit ifrån, en rörelse i ögonvrån. Din sommarklänning slängd på golvet, snälla ta på den igen. Det finns inget kvar att hålla fast vid så du och jag kan stå i vårt hörn och undra vad var det som gick fel?

Jag mäter försprång i ljusår.

Det ligger tomhylsor i parken. Nu skakar mina händer värre varje dag, som cesium och syre brinner jag alldeles klart och det känns som om jag glömt någonting kvar. Är det dags att ge sig av? Vi är på väg till Isola. Min hud är vit under mitt armbandsur.

En nolla i mängden, försumbar och svag. Jag är fartblind, kriminell. Nu när jag tagit beslutet är jag lugn. I Socialstyrelsens

folder är allt svart och vitt. Jag fick en tung roll som din clown, Charlie Chaplin, Ewa Braun. Lilla Ego, sitt still. Det har varit ett ensamt år. Kan du beskydda mig? Orkar du för två? Glöm alla sagor, låt flugorna slåss om det lilla som lämnats kvar. Genom papperstunna väggar visslar någon falskt.

REGNET SLÅR MOT rutorna nu, men natten är ljus i ett land utan ljud. Etthundra överklasspoeter kan inte ge mig någonting. För sex, musik och våld var det vackraste som

SÖMNERN KOM SOM EN ÅSIKT, HÖGERVRIDEN. OCH HJÄRNAN BLEV MJUK AV LUTHERSK ÅNGEST INFÖR GUD.

hänt mig sen själen min blev såld. Brinn hjärta brinn. Kylan blev min vän, min ursäkt för att gömma mig igen. Jag skrev ett brev. En undran vem som svek vem först.

Stockholm ligger öde och världen håller andan.

Sömnen kom som en åsikt, högervriden. Och hjärnan blev mjuk av luthersk ångest inför Gud. På håll såg jag ljusen dö i dim-

man precis när mörkret tändes upp igen.

Du skar mitt svala liv.

Min plan är att vänta vid Palace & Main. Var det dig jag såg? Du har förändrat ditt sätt, suddat ut varje spår. Månen hänger lågt över allt du tror du såg. Jag tittar över axeln och ser dig blinka till.

Jag stampar torkarbladens rytm. Du vet jag får panik av dina tårar. Blåljus vid Tegelbacken, våren är här. Jag knuffas, tappar andan, och regnet vråker ner. Vi undviker så skickligt ämnen som leder

någonstans. En gång i framtiden ska jag glömma hur otäckt långt jag var beredd att gå i din närhet. Ditt medlidande kan jag vara utan. Vid min sida står en skev fågelbenstron. I Hagnesta Hill blinkar tv-ljusen. Du står utanför, jag står utanför. De pratar om dig via kortvåg.

Man vet man blivit gammal när ens ungdom börjar glittra som Warhols "Man-

R JAG GJORT

hattan". Min hud är vitt porslin, små ilskna utslag är en släng av allergi främst mot min samtid och min tro. Du stod på knä när jag behövde en hund. I en tunnel ser jag ljus.

Sekelskiftesvillan gapar tom.

Vid ett nedbränt stadshotell hänger minnen envist kvar. Jag ser allt jag kastade bort. Stå still, jag loopar samma tack. Du har ett retsamt övertag. Och en vidöppen väg rullas ut framför oss, från en ödelagd stad där ateister bär kors. Hur känner du nu? Det finns inga vittnen från den dagen.

DE HAR RIVIT våra gator, bränt ner lekplatserna. Våra barn ska svepa filtarna över våra huvuden. Över Klara kyrktorn steg en blek och bitter sol. Dolda tunnlar under arkaden. Jag klarar mig på så lite ljus. Om du ville lämna mig, skulle du lämna mig om jag grät som Hötorgskonstens längtande barn? Du väntar ingenting och du har alltid haft så lätt för

att förlåta.

Så jag ljög bara om små detaljer, som min ålder och mitt namn.

Vi föddes vid ett dansgolv, vår idé om lyx var nästan rituell. Även vi som är så unga ska dö en dag. Hos mig finns ingen tveksamhet. Det känns som om vi vaknat plötsligt i någon sorts skymningsland. Jag är glesbygden, Rohypnolen, svartsjukan, alkoholen. Karlbergsvägen glänser i regnet som baren på Tranan.

Från mitt sovrumsfönster hör jag klockorna som ringer. All närhet är tabubelagd. Jag bara skojar, ingen kommer sjunga sånger om oss. Men jag försöker ändå texta dig en sista gång. Jag blir en bättre person när jag hör din röst på radion. Alla som vi känner är på flykt från någonting.

Det här är sista gången, sista gången vi ses, det här är sista sången, sista sången jag ger dig. ☹

ANNE FRANK

– "Om jag bara får vara mig själv"

En utställning om identitet, fördomar och synen på den andre.

Guidade visningar
lördagar 13.00

Utställningen är producerad av
Anne Frank House.

FOTO: ANNE FRANK HOUSE

FORUM
FÖR
LEVANDE
HISTORIA

Stora Nygatan 10–12, Gamla stan
Mån–fre 12–17, lör 12–16
www.levandehistoria.se

FRI ENTRÉ

Bräcke
diakoni

Dom är lättkränkta

Man får passa sig så att man inte säger något dumt. När någon vill förändra deras traditioner reagerar dom ju orimligt starkt. Deras kulturella symboler, även om dom bara är tecknade, är tydligen känsliga. Ta till exempel Pippis pappa, chokladbollen och Kalle Anka på julafton...

Åh, vilka trodde du vi menade? #Skärpdig #Jagärdu

När Situation Sthlm-försäljaren Leif Lamré var 18 år flyttade hans familj från Gröndal till Södermalm. Här i Björns trädgård spenderade han mycket tid under femtio- och sextiotalet.

BERÄTTAT FÖR **MARIA HAGSTRÖM** FOTO **MAGNUS SANDBERG**

MIN PLATS

Vi var uppåt 30-40 killar och tjejer som brukade vara i Björns trädgård nästan varje dag. Bland annat Kenta som också säljer Situation Sthlm i dag. Det är skönt att ha nån kvar från den tiden, vi kan prata gamla minnen. Jag träffade också tjejen som jag senare gifte mig och fick barn med. Vi var gifta i sju år, men har fortfarande kontakt.

Det fanns en bassäng här förut. Det är synd att plaskdammen togs bort, det var en liten oas. Mammorna satt på trappan och ungarna plaskade. Det var trevligt. Och där det nu är kinarestaurang fanns Mjölkbaren med billigt fika. I Björns trädgård låg också Katarina ungdomsgård. Där spelade Jerry Williams innan han blev känd.

I dag finns inte lika många ungdomsgårdar, inte i den bemärkelsen. Och så undrar de varför ungarna är busiga – de har ju ingestans att vara. Det var bus och dricka på

den tiden också förstås. Alla har väl inte gått den raka vägen härifrån, så att säga. Men man kände poliserna här på Söder och det var aldrig så att de sydde in en direkt, de bad oss snarare gå ett varv så att det blev lugnt.

Vi bodde på Folkungagatan. Jag var yngsta barnet av tre, men mina syskon hade skickats till Småland. Det var där många stockholmsungar hamnade. De kom till en bondgård och fick lära sig att arbeta. Jag var 15-16 år när jag fick veta att de fanns. Min syster hann jag aldrig träffa, hon dog när hon var 18 år. Min bror är också död i dag tyvärr, men vi har haft mycket roligt ihop. Han var en riktig hurtbulle och har faktiskt lurat mig att springa maraton fem gånger och Lidingöloppet.

Nu är jag mest ute i Farsta där jag bor på hotellhem. Men när jag är i stan går jag gärna hit och ser så att det finns kvar. Mycket har ändå bevarats. Söder är ändå Söder. 📍

HASSE HOLMBERG / TT

RSMH fyller 50 år

Jimmie Trevett

DET VAR EN januarikväll för 50 år sedan som organisationen RSMH, Riksförbundet för Social och Mental Hälsa, bildades.

Sedan dess

har de organiserat människor med psykisk ohälsa och jobbat för bättre psykvård och attityder.

Vad är det viktigaste RSMH har uppnått under de här 50 åren?

– Tre saker: vi var med och påverkade så att institutioner som gjorde folk sjukare fick stänga, vi kom med idén om personliga ombud som nu finns i majoriten av kommunerna, och de senaste tio-tolv åren har vi sålt utbildningar till vårdpersonal där människor med egen erfarenhet av psykisk ohälsa deltar. Det är vi stolta över, säger förbundsordförande Jimmie Trevett.

50-årsjubileet ska under året bland annat firas med tre seminarier i Stockholm om jämlik hälsa.

Hur har attityder förändrats sedan ni startade?

– Jag kan framför allt skönja en förbättring de senaste 4-5 åren. Media speglar psykisk ohälsa mer än förr och fler kända personer har också gått ut och pratat om sin psykiska ohälsa. Vi på RSMH pratar också mer om våra egna erfarenheter. Men det måste fortsätta att förbättras. Vi skulle behöva en "psykpride".

MARIA HAGSTRÖM

Minskning av hemlösheten – men fler sover ute

SAMTIDIGT SOM ANTALET invånare i Stockholms stad ökar år för år, så minskar antalet som är hemlösa. Det visar stadens kartläggning som genomförs vartannat år. Sedan 2004 har antalet hemlösa stockholmare minskat med 28 procent. Nu saknar 2 420 personer ett hem – nio procent mindre än två år tidigare. Socialborgarrådet Åsa Lindhagen (MP) menar att det är ett kvitto på att stadens hemlöshetsarbete fungerar.

Men siffran för människor som sover ute går åt motsatt håll – för tio år sedan var de 70 personer, nu är de 137. De som är hänvisade till akutboenden har också ökat något sedan förra räkningen. År 2000 införde staden en garanti som innebär att alla som behöver någonstans att sova ska, om de vill, kunna få hjälp med det.

– I Stockholm har vi en tak över huvudet-garanti för att ingen ska behöva sova utomhus och den garantin upprätthåller vi, säger Åsa Lindhagen. Men trots detta så fort-

sätter gruppen som sover utomhus att öka. Dessa personer tillhör de allra mest utsatta bland de som är hemlösa i vår stad och här måste vi växla upp vårt arbete. Vi ska både förstärka vårt uppsökande arbete och satsa mer på insatser såsom Bostad först. Detta är åtgärder som vi redan pekat ut som prioriterade att satsa mer på i budgeten för nästa år.

Majoriteten av dem som sover ute hade under det dygn som kartläggningen gjordes inte kontakt med socialtjänsten. Däremot med frivilligorganisationer eller stadens uppsökarverksamhet. Det påpekas därför i rapporten att det är viktigt att staden och organisationer jobbar tillsammans för att kunna länka personerna till socialtjänsten, samt att socialtjänsten utvecklar sina arbetsmetoder så att de motsvarar personernas förutsättningar och behov.

Bland de som har en mer stadigvarande boendesituation

är träningslägenhet vanligast, därefter stödboende med krav på drogfrihet. Men en stor andel av stadens hemlösa personer bedöms klara av en egen lägenhet, med eller utan stöd. Ändå befinner sig flertalet på boenden där stöd erbjuds mer eller mindre dygnet runt. Det anses kunna bero på att svårigheterna på den ordinarie bostadsmarknaden leder till att socialtjänsten placerar personer i andra boendelösningar.

Personer som är mellan 20 och 25 år har minskat något, men andelen hemlösa personer som anses ha påtagliga psykiska problem har ökat i flera år. Rapporten menar att det visar på ett behov av kvalificerade stödinsatser och samverkan av vård- och stödinsatser från flera aktörer.

Men i det stora hela, att hemlösheten minskar, tycker socialborgarrådet är glädjande.

– Vi måste fortsätta hålla hög takt i bostadsbyggandet och vårt vråkningsförebyggande arbete så att personer inte hamnar i hemlöshet från första början, samtidigt som vi jobbar med våra insatser för att personer som lever i hemlöshet ska få en fast bostad, säger Åsa Lindhagen.

Kartläggningen görs vartannat år under ett dygn i september. Personer som vistas i Stockholm men som är aktuella hos socialtjänsten i annan kommun räknas inte med. Det gör inte heller hemlösa EU-medborgare.

MARIA HAGSTRÖM

HEMLÖSHETEN I SIFFROR

2 420 personer är hemlösa i Stockholm.

41 procent befinner sig i en akut boendesituation, såsom akutboende, camping, vandrarhem, sover ute eller tillfälligt hos vän eller släkting.

57 procent har ett känt missbruk.

47 procent anses ha påtagliga psykiska problem.

Majoriteten är mellan 26-64 år. **215**

personer är mellan 20-25 år och **204** hemlösa personer är 65 år och äldre. Män utgör **70** procent av antalet hemlösa personer.

58 procent är födda i Sverige, **5** procent i annat nordiskt land, **7** procent i europeiska länder utanför Norden, och **24** procent utanför Europa. De flesta, **37** procent, har varit hemlösa i fem år eller mer.

15 timmar i månaden lägger varannan svensk i snitt på ideellt arbete.

Det ideella engagemanget motsvarar 400 000 heltidsarbeten, enligt Ersta Sköndal Högskola. Sverige ligger på de högsta nivåerna i världen, tillsammans med Nederländerna, USA och Norge. Mer än halva Sveriges befolkning volontärarbetar. Det kan vara föräldrar som nattvandrare och personer som tar hand om övergivna katter, men de populäraste områdena hos Volontär-byrån är integration, barn och unga, samt social utsatthet.

MINA DRÖMMAR

STÄDHJÄLTEN

TOBIAS JANSSON, SOM säljer Situation Sthlm i Uppsala, har alltid velat starta eget företag, men det har aldrig riktigt blivit av – förrän nu.

– Jag har velat ha nåt som är mitt eget och samtidigt ha lite frihet, säger han. Jag tänkte också att jag måste göra nåt med mitt liv, jag ville inte sakna bostad och sälja Situation Sthlm för evigt, jag ville tillbaka till det liv jag hade förut.

För drygt två år sedan började han därför fundera på att starta ett städföretag, eftersom det inte kräver något stort startkapital och han såg det som en växande marknad.

Företaget registrerades i december 2014. Sedan dess har han haft en del ströjobb: flyttstäd, hemstäd och fönsterputs. Men nu hoppas han få mer fart på verksamheten. Ett företag skall bygga en hemsida till honom och han ska också få viss hjälp med marknadsföring av dem. Men om det är något Tobias Jansson har erfarenhet av är det att sälja.

– Jag har hållit på med försäljning i hela mitt liv. Det började när jag var 15 år, berättar han.

Efter nionde klass tog han ett sabbatsår för att arbeta. Han sålde medlemskap åt Hyresgästföreningen och fick jobb i en livsmedelsbutik. När han började gymnasiet fortsatte han att arbeta för att ha råd att betala räkningarna.

– Jag flyttade hemifrån när jag var 16 år. Jag hade alkoholiserade föräldrar och orkade inte bo kvar längre. Men soc ville inte hjälpa mig med ekonomin, de tyckte att mina föräldrar skulle försörja mig, vilket de inte gjorde. Det var lite kämpigt.

Han flyttade till huset bredvid barndomshemmet och varje dag efter jobbet eller skolan gick han dit för att se till att hans fyraåriga syster fick mat.

– Jag var orolig för syrran, så jag hade koll på henne hela tiden.

Tobias Jansson hade tagit hand om sin syster ända sedan hon föddes.

BLICKAR JAG TILLBAKA HADE JAG GÄRNA VELAT HA LITE MER BARNDOM, SÅ SOM MÅNGA ANDRA, MEN MAN SKA INTE GRÅTA ÖVER SPILLD MJÖLK.

– Jag gav henne välling, bytte blöjor, tvättade kläder, lekte med henne, som om hon vore mitt eget barn. Samtidigt gick jag i skolan och läste läxor. Jag umgicks nästan aldrig med kompisar. Jag var barn fram tills jag var tolv år.

– Blickar jag tillbaka hade jag gärna velat ha lite mer barndom, så som många andra, men man ska inte gråta över spilld mjölk. Man får försöka se det positiva i allt, i stället för det negativa. Jag lärde mig att ta hand om mig själv.

Vem tog hand om dig när du var liten?

– Det var mest pappa, han var mer kapabel att ta hand om mig, men de drack även då. Jag hade också storebröder, så jag satt inte helt i skiten.

I VUXEN ÅLDER har Tobias Jansson bland annat jobbat som säljchef, bott i radhus och levt familjeliv. Han blev hemlös i samband med arbetslöshet och en separation.

– Det är inte lätt att få tag på lägen-

heter i Uppsala, jag stod inte i nån kö heller. Jag tog min ryggskäck och gick ut på gatan.

Efter några år i garage, trappuppgångar och på kompisars soffor, har han nu fått hyra ett rum med egen ingång i en villa.

– Där får jag bo så länge jag vill. Äntligen. Efter att ha flyttat runt i sex års tid är det A och O för mig att ha ett hem där jag kan stanna, så att jag får lite lugn och ro och lust och ork att ta tag i andra saker. Jag mår mycket bättre nu. Det sker positiva grejer vilket känns skönt.

Hur tänker du kring framtiden?

– Den ser ljusare ut. Jag är förvåntansfull och det känns spännande att jobba mer med företaget. Det är roligt har ha något att se fram emot.

TEXT **MARIA HAGSTRÖM**
FOTO **MARTINA HOLMBERG**

CITAT

/// Jag har kollat på Formel 1 sen jag var liten. Missade aldrig en tävling och kunde alla förare. Det var en dröm att se det live. För 15 år sen i Malaysia gick den barndomsdrömmen i uppfyllelse.

/// Som barn ville jag köra grävmaskin i framtiden. Vi bodde på landet och där fanns stora maskiner. På gymnasiet gick jag anläggningslinjen, så jag fick köra grävmaskin till slut.

/// Jag är flyg- och höjdrädd, men jag skulle vilja hoppa fallskärm. Men de skulle vara tvungna att kasta ut mig. Jag tycker om att göra sånt som jag är rädd för, att utmana mig själv.

MED EGNA ORD

KORT SAGT & POESI

Vilse i Kista

● När man dör då stannar tiden
Den sista stunden blir som evig
Kanske ligger någon där bredvid en
då får man hoppas på nån trevlig
De kanske läser fel på namnet,
Tror där att man heter Bergström
Man börjar undra var man hamnat
och om man har en livfull färgdröm

Bredvid en ligger Bergströms
kärning
Och gubben Bergström, han var
sjöman
Säger hon, o kacklar på om kurs
o bäring
Ska fan i fel grav va en dö man

I kutterkista ligger hon o kuttrar
Ja, man vet aldrig var man hamnar
Som svar på flirten jag mest
muttrar
men tinar upp av kärleksord
Amor o sex fot mull o jord
Huvet på spiken, styr in i viken lik
två famnar

JAN WALLIN

Mamma

● Alltid snygg i håret
Alltid möraste köttet och
godaste brunsåsen.
Hon lyssnade alltid.
Jag saknar henne som
bara den.

KERSTI WAHLSTRÖM

Var det en present från Dylan?

● Jag köpte en gitarr av en snubbe
för 70 kronor för några år sedan, han
var jävligt ölsugen. "Ok" sa jag, "det
var ju länge sedan jag ägde en".
Men gitarren ställde jag bara i ett
hörn i min lya.

Jag pratar faktiskt med mina
grannar så en dag bjöd jag hem en
av dem och han är nog i klass med
Bob Dylan på att lira, men definitivt
inte lika stadd i kassan som Bob,
alltså nästan alltid utan pengar. Han
frågade mig om han fick låna guran,
"Ok" sa jag och han började lira.

Det lät bra. Efter några låtar så

skulle han ställa ned gitarren. Då
tittade han på gitarren och sedan på
mig. "Du, det ligger nånting i gitarren,
något papper. Har du en pincett eller
nåt?" "Visst" sa jag. Ut kom ett kuvert
och i det låg det två stycken 500
kronorsedlar, alltså 1 000 kronor

"Jippie" sa jag och gav han hundra
kronor i hittelön. "Tack" sa han, verkar
vara vår lyckodag i dag. Hur och vem
som stoppat dit kuvertet är fortfa-
rande en gåta för oss, kanske en
present? Från Bob Dylan? Vi unnade
oss också några öl den dagen.

DAGGE

Hon är yr och mitt X

● Nu får jag bete mig nu när
hon fattar att jag till hennes
ort flyttar för ej vill jag lysa
med min närvaro utan håller
mej i skuggorna, beredd att
rycka fram jagets inre och visa
mej inför henne. Hon fattar
bara allt som hon lärt sig men
samma för mej. Pirrande.
Tänk om hon kommer ut på
stan, det var ju flera år sedan
hon och jag var och dansa på
krogen.

Nu vet jag vad hon skall
få på sin födelsedag, dels en
parfym sedan en fribiljett med
gratis öl, cirka fem stycken,
plus inträdet taxi dit och hem.

Ja vad gör man inte för
henne, hon var min tills ödet
skilde oss åt. Men visst endast
21 år plus 37 när de förlorade
15-16 åren nu varit, jag tittar
på hennes bild och undrar vad
hon gör för det är fyra dagar
kvar tills hon fyller 49 år. Und-
rar om hon kan tänkas dansa
med mej någon kväll och
kanske ta en öl eller två och
utan att skämmas. Vi kan nog
finna oss vuxet nog i alltets
tillvaro med varandra om hon
nu vill dansa.

KAPINJUS

JARMO HERSKÄNEN

Sälja tidningar i dag

● I dag ska jag träffa min mamma
på Willys och jag ska hjälpa henne
att handla jag ska träffa henne där
klockan 10.00, sen brukar vi fika
efter vi har handlat och pratar om
allting. Sen åker min mamma hem
och sen åker jag för att sälja tid-
ningar i Södertälje. Det går jättebra
att sälja där, jag har massor av folk
som kommer och köper tidningar
av mig där, jag hoppas att det går
bra för mig i dag att sälja tidningar.

SUSANNE 294

Mina röda kängor

● Jag tycker så mycket om mina röda skor. Jag kommer så väl ihåg när jag köpte dom. Det var inte meningen att jag skulle köpa nånting den dagen, jag gick bara och tittade. Först gick jag på Drottninggatan, jag minns att jag gick in på Nilssons skoaffär, men priserna var ju så höga för mig. Jag vände upp och ner och tittade på prislapparna på tre eller om det var fyra par skor.

Jag kan ju gå tillbaka när jag får lite mer stål och kanske köpa ett par men just för tillfället hade jag faktiskt inte råd, så den affären får vara. Däremot blev det lite bättre då jag passerade Din Sko och Åhléns. Där var ju priserna helt okej men på Din Sko hade dom bara svarta kängor och det var ju röda kängor jag helst ville ha.

Jag fortsatte gå ännu längre ner på Drottninggatan och tog till höger mot Gamla Brogatan eller om det var Bryggargatan. På Bryggargatan så får jag se på håll att det står en röd känga i ett skoställ tillsammans med en del andra skor. Jag går in i affären, det är bara jag där, och en man kommer fram och frågar om jag behöver hjälp. Och då berättar jag om kängan jag såg i skostället utanför. Han tittar i hyllorna i affären men ser ingen röd, då frågar han om jag orkar vänta för han ska bara gå ner på lagret och titta. Han kommer upp efter en stund med ett par kängor i handen. "Är det min storlek?", frågar jag lite försynt. "Jag ska titta", säger han och vänder upp

och ner på bägge två. "Titta det är ju min storlek", säger jag. "Vad bra", säger han och ställer ner dom på golvet. "Nu kan du prova dom".

Jag provar bägge två. Och dom passade perfekt. Han talar om för mig att det är 50 procent rea. "Då blir det alltså 500 spänn, vilken tur jag har", säger jag direkt. För jag trodde dom var mycket dyrare. Då säger expediten "Du får dom för 300 spänn. "Oj", säger jag och tar upp plånboken och ger honom 300 kronor. Han stoppar ner skorna i en plastpåse, "tack så mycket", säger jag och går därifrån med stolta steg ner mot Centralen.

Det blev en bra dag, jag fick tag på kängorna som jag ville ha.

LENA FREIJ

Förkortningar

● Jag satt i min lägenhet i S. och bestämde mig för att åka till S.H för att köpa 12 st. P.B. Så jag tog T.B. dit där jag gick in på S.B. och gjorde det jag skulle. Sen satte jag mig på en B.H.P. och drack 2 st. P.B. Efter det tog jag T.B. mot M.T. för att jag skulle köpa S.S. Jag köpte 5 st. Efter det åkte jag till L.H. för att sälja S.S. När jag hade sålt dom satte jag mig på en B. utanför M.C. och drack mina P.B. och rökte några C.F. Sen kom P. och körde mig till F.C. för att jag förutom P.B. hade druckit lite för mycket K.K.

MARKKU

Saker att fixa

● Mycket att stå i när man har eget boende igen, skaffa det ena och det andra och alla viktiga papper som ska fyllas i och skickas i väg. Plus alla som är nyfikna på hur jag har det och vill följa vad som händer. Skulle gå en gitarrkurs men har ej hunnit med den, har haft så mycket att göra med kören. Och blev bjuden på ett bröllop, gav en tavla jag målat själv för några år sen av en del av en luftballong mot himlen, det blev ett stort imponerat utrop av alla.

Måste skaffa hjälp att sortera och och kasta plus hämta saker i magasinet och fixa mina tändar. Ska snart i väg på koll av min ansiktsmask jag har mot min narkolepsi. Fick köpa en säng billigt av en väninna så nu har jag äntligen en fällbar och mjuk säng. Så jag slipper lite värk. Måste fixa klart Richards överraskningspresent till då han ska vara med oss på Hemlösas dag, har en del saker hos bekanta att fixa också.

STEFFI MONACO

Vintergatan

● Skogen är mörk, känns behagligt. Äntligen lite lugn och ro. Himlen är klar, dom finaste stjärnorna syns. De Tre vise männen, Skorpionen, Lejonet, Stora

och Lilla björn, Karlavagnarna, Tvillingarna. Tänker... där ovan finns Gud och min måne som lyser upp och visar mig vägen. Jag kunde lika gärna varit blind

för jag hade hittat vägen ändå. Tänker... tittar... var är min vintergata? Där uppe i det himmelska blå. Så blått, så klart, så tryggt. Tänker... där kan man åka

skidor... på vintergatan. Kan undra om det snöar där? Är det kallt där? Hur åker man dit? I alla fall inte med taxi.

MAGDALENA 407

MED EGNA ORD

KORT SAGT & POESI

S var trött

● Ett stänk av midnatt
En droppe svärta i mitt blod
En dag som börjat
då mitt i gårdagsnatt vi stod
Ett liv som längtan
passion som bränner hett
inte gärna väntar på
allt det sköna som den sett
En röst av vrede
En smekning lätt av kärleks hand
De går tillsammans
med en respekt och för varann
I hjärtats rede
där omtanken är sann

JAN WALLIN

O my carling

● Du är det vackraste jag sett
i alla fall sen fyratiden
du har skönhet, stil o etikett
och jag kalsonger utav siden
Kurvor så oändligt sköna
ja, nästan som en Buick Electra
och om du nån gång hör mej stöna
är det för dina former smäckra
Front utan smink, så vackert krom
får mig att hänförd stå o svettas
där i mitt handskfack en kondom
jag måste vaxas nu och tvättas

JAN WALLIN

Sista dagen detta år

● Står utanför DN-skrapan vid
Thorildsplan, jag dänger av fem
blad och går till Ryska ambassa-
den mitt emot. Ett par journalister
ska fira in nya året, ryska posten
är också där. Bocken brann i
Gävle för en månad sedan, det tar
en timme för bocken i Gävle att
värma femtio uteliggare men mig
tog det hundra timmar att sälja
bocken Bruce.

Restid, packåsnor och ditt och
datt.

Tacksam för Cecilia Hagens
muntra nyårshumor, en kol-
lega gav mig en flaska whiskey
i dricks. Den drack vi upp med
några okända kunder till oss och
vi såg raketer fara och lysa upp
hela Riddarfjärden i några timmar.
Nu ska jag gå och söka nya ljus i
gemenskapen.

STEFFLOCK, 21 ÅR UTAN BOSTAD

Kör och tv- inspelning

MAGNUS SANDBERG

● En dag när jag kom till Situation
Sthlms redaktion låg en lapp där
om körsång för hemlösa. Jag
fotade av lappen med telefonen
och gick dit på utsatt dag. Blev
välkommen av Richard Söderberg,
vi blev väl cirka 25 personer.

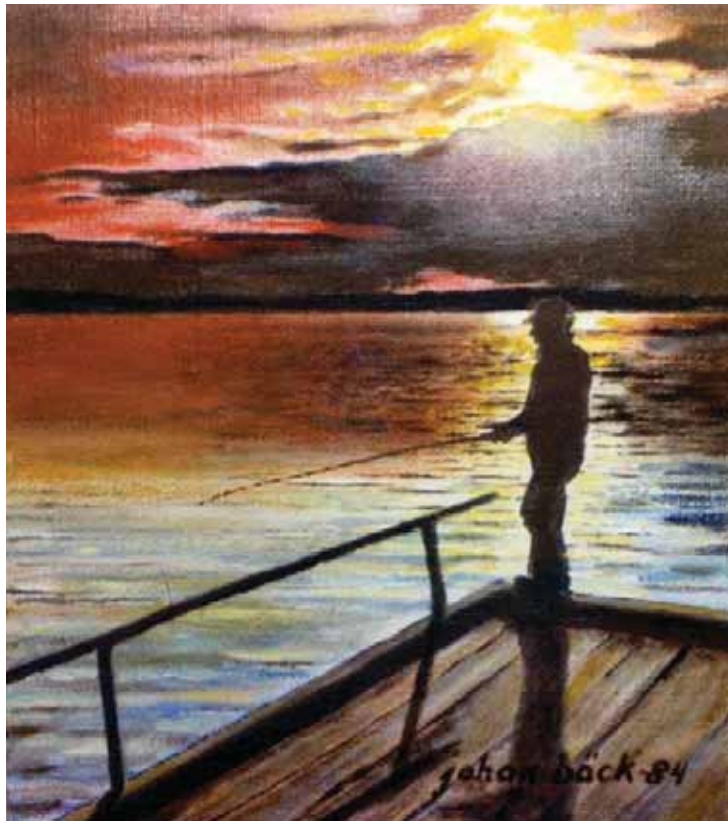
Det skulle filmas för en
dokumentärserie. Trodde jag
skulle vara jättenervös men alla
var så härliga. Vi fick sjunga upp
och jag blev tenor, jag trodde jag
var allt. Vi har jätteskoj och trevligt
ihop allesammans. Jag har fixat
en telefonlista och verkar som
typ sammankallande när något
är på gång. När någon behöver
hjälp eller stöd så finns vi där för
varandra och vi hittar på grejer att
göra tillsammans utanför kören.
Jag bodde då på kvinnohärberget
Hvilan, numera bor jag på Hotell-
hemmet på Magnus Ladulåsgratan
och trivs bra.

Vi har sjungit på Odenplan och i
Filadelfiakyrkan och före jul ska vi
sjunga i Kungsträdgården och Väs-
terås torg och Immanuelskyrkan
och Kulturhuset. Och det är mer
körgrejer på gång för oss sägs det.

De filmar oss inte längre, men
går det bra för kören kanske de
gör det igen.

Jag har ringt mina föräldrar om
gamla foton och ska hämta min
netbook från magasineringen för
att får fram fler bilder till serien
de ska visa i TV. Det är otroligt kul
och spännande. Vi har hälften van-
liga sånger och hälften julsånger.
Vår nuvarande körledare ser till
att vi får mat när vi uppträder, det
fick vi när vi filmades också. Förut
övade vi tisdag och torsdag men
nu övar vi bara tisdagar i Korskyr-
kan klockan tio.

STEFFI MONACO

JOHAN BÄCK

"Motivet på tavlan består egentligen av två delar. Jag tog en bild på en solnedgång i Karleby i Finland som jag målade av. Mannen på bryggan som står och fiskar är målat som ren fantasi, det finns ingen brygga på den platsen man kan fiska från".

CCO PUBLIC DOMAIN

Fågeln och vi, del 2

● Fågeln kom tillbaka. Den frågade om vi fått det bra. Jag svarade "ja lite bättre, tak över huvudet. Men det är en husvagn, som man måste värma upp, en kostnadsfråga". Den fågeln är en god vän till oss. Jag frågade var han varit, den svarade "Lanzarote". Den flög i slutet av oktober igen, men den lovade att komma tillbaka i maj och se om vi överlevt den kalla vintern. Kan man tänka sig vad en liten fågel kan bry sig om oss mer än vissa andra arter på jorden.

406

TACK STOCKHOLMSBOR!

Ni samlade in leksaker och skänkte er pant på våra restauranger så att fler barn fick chansen att åka på sommarkollo i Stockholms Stadsmissions regi. Vi hoppas att vi kan göra om det nästa år igen!

God Jul & Gott Nytt År!

MED EGNA ORD

KORT SAGT & POESI

Jämmer och Ve

● Jag är ingen att älska
inget att ha
ej skönhet inga pengar
eller sex appeal
degenererat är, o ruttet
det som varit bra
saknar helt förstånd
ton o takt o stil
plånbok så tom
trasiga skor
diagnos asocial
ej körkort eller bil
o inga slantar
kalsingar med ränder
kalla händer
o de trasigaste vanter
En prästjävvel någonstans
döpte mej till Jan
hår på hela kroppen
likt en babian
har ej mål eller miljoner
stoff mina visioner
då morgonsolen kommer
genom persienn
tanke som då kommer är
lång jävla dagfan igen
för längesedan tappat
lust att leva
tur var det icke drabbat
Herr Adam o Tant Eva
då funnes ej en enda telning
på en enda jävla BB-avdelning

JAN WALLIN

Erfarenhetens uppvaknande

● En morgon fick jag höra att en kollega blivit slagen av någon okänd men inte utan orsak kan man väl bli slagen i ansiktet hur som helst. Annars också det beror ju på tillfället i stunden så han hjälpte nog till lite grand men nog om det.

Den 5 december fick jag lägenhet, en etta, och nu huvaligen ingenting mer än kläder och skor samt en ryggsäck där jag brukar ha min surfplatta samt Situation Sthlmtidningarna en sådär 20-30 stycken. Nu när julruschen kommit i gång får man lite extra till sig från kunderna men det är olika vissa dagar.

Nä nu skall jag fira för jag har fått lägenhet.

KAPINJUS

Bättre ekonomi

● Ett stort tack vill jag ge till alla er som köper och läser Situation Sthlm.

Jag har inte sålt tidningen så länge, sex månader ungefär men jag blev glatt överraskad över att det finns så många som vill hjälpa oss som har det lite sämre än andra. På min resa bort från droger och kriminalitet har ekonomin blivit ett stort problem men tack vare tidningen och många generösa människor så börjar till och med min ekonomi bli hanterbar.

Jag har bott på gatan i 20 år men eftersom jag har varit drogfri i fem år har jag nu fått en bostad. Så ett jättestort tack till er som köper tidningen, ni har gjort det möjligt för mig att komma bort från kriminalitet och min ekonomi är för första gången hanterbar.

KJELL JOHANSSON

Speedway på tv

● I tisdags gick vi upp till Vargens mamma och kollade på speedway på tv, det var ju Dackarna och Rospiggarna. Då vann Dackarna och i onsdags kväll var vi där igen och kollade på speedway, då vann Rospiggarna SM-guld.

I lördags kväll var vi åter hos Vargens mamma och kollade på GP-speedway, det var spännande och han som vann hette Nils Kristian Iversen. Tvåan heter Hancock och trea kom BZ. Det var jättespännande och tävlingen gick i Polen.

SUSANNE

FÖLJ OSS PÅ
INSTAGRAM

@situationsthlm

JOHAN BÄCK

"Jag är fågelskådare, har sett cirka 200 arter i Norden. Min farsa var också fågelskådare, det var han som visade mig det. Jag såg ett fotografi av en örn som såg ut så där som den hansörn jag målade, men den hade inte en fisk i truten, men det såg jag en Fiskgjuse ta en gång."

Medborgare. God afton

● Kära medborgare låt mig för er, sjunga om det jag hör och ser. Om verkligheten som oss gått förbi, vi ser på men skiter i. På din arm sitter en status symbol, i min fem meter pump och nål. Jag är fattig, du är rik, men båda ruttar som lik. På en parkbänk dricker jag min öl, du dricker din där ingen stör. Polisen kastar mig i fyllec cell, du är osynlig fast full varje kväll. Staten är vår makt, vi är dess slav, de ställer en massa orimliga krav. Du tar ut din bonus, som bolaget inte har och har varslat familjefar. Jag stjal, från affären mat, du säljer vapen till diktaturapparaten. Vem av oss har högst moral, vem blir dömd i rättssal? På midsommarafton ropar du ut skål, själv sitter jag häktad på Kronobergs isol. Jag blir tvingad att lämna drogtest, du är maxad på firmafest. Det människan sår, det hon får, en äter gröt, en annan innanlår. Men tillsammans kämpa, vi får ej, solidaritet, oh nej, oh nej, oh nej. Vad är det jag hör, vad är det jag ser, världen är inte rättvis, fast vi kämpar och ber. Men i ande är vi lika fattiga båda två och alla människor mot döden går.

MARKKU

Jag är med för att jag vet hur det är att **inte** vara med. Väl investerade pengar – varje månad.

- JESPER, SAMHÄLLSPLANERARE

Akademikernas
a-kassa

Vi är Sveriges största a-kassa med 690 000 medlemmar. Frågor? Vi finns här för dig!

08-412 33 00

info@aea.se

aea.se

FÖRETAGSPRENUMERATION

Med en företagsprenumeration hjälper du och ditt företag till att göra Stockholm till en bättre stad för oss alla att bo i. Vill ni också företagsprenumerera på Situation Sthlm och synas med er logotyp på denna sida? Kontakta oss:

Herman Sundgren (herman@situationsthlm.se), tel: 08-545 953 94

HMXW arkitekter

nytida

skye

HOTELL
JOUREN
ett tryggt boende

Läraryrket
Läraryrket

ORIGO
ARKITEKTER

REFLEX
REFLEX ARKITEKTER AB
www.reflexark.se

SHIS Bostäder

hiQ

m3|BYGG

OSCARS
TEATERN

SH-PENSION

STIFTELSEN OSCAR HIRSCHS MINNE

M Ekholms
konsulttjänst AB

SIGNALISTEN

JÖRGENSENS RÖR AB

MANGOLD
FONDKOMMISSION AB

playground

RIVAL

skandia:
fastigheter

HRM
Affärsutveckling
Relationer med affärsfören

Koneo
VI GÖR IT ENKLARE.

Mekonomen

HUMLEGÅRDEN
ett fastighetsföretag i Länsförsäkringsgruppen

KAMASA-TOOLS

MEMFIS

MÖTEN & UPPLIVELSER
Skåvsjöholm

Hyresgäst-
föreningen

Kommunal.

Mgruppen
LIFVANA MANAGEMENTGRUPPEN

SKB
Stockholms Kooperativa
BOSTADSFÖRENING

IDG
INTERNATIONAL DATA GROUP AB

KSF
Konsumentföreningen
Stockholm

MIKAs
Etabl. 1986
STOCKHOLM

SMÅA
SMÅFÖRETAGARNAS A-KASSA

if...

KUNGSLEDEN

moderaterna

prima
gruppen

Sandart&Partners

IKANO
Bostad

LG PALMÉR
REDOVISNING AB

M MOTIVATION SERVICE

Development

SAHRA

Solvalla

INDUSTRI VÄRDEN

MÖTESPLATSEN.SE
Hitta kärleken på nätet

Propeller

SAMTRANS

SPARTOI AB

inResonance
Always in Tune

NALEN

Propeller Trim
SERVICE & FÖRSÄLJNING

SBAB!

Spoon
it's a content agency

insight
SOLUTIONS

LINKON

NF måleri ab

Q-gruppen
- DIN BYGGPARTNER -

SBU
Svensk Bostadsutveckling AB

SRE
Svensk Rikstäckande Butiksservice

investor

LIPAC

NORR
ENERGI

QPARK

SEKO
Facket för Service och Kommunikation

utvecklingscenter

LJUNG SJÖBERG
PROACTIVE DRUG MANAGEMENT

NYFORS

RAMBOLL

SEPTEMBER.
ADVOKATBYRÅ

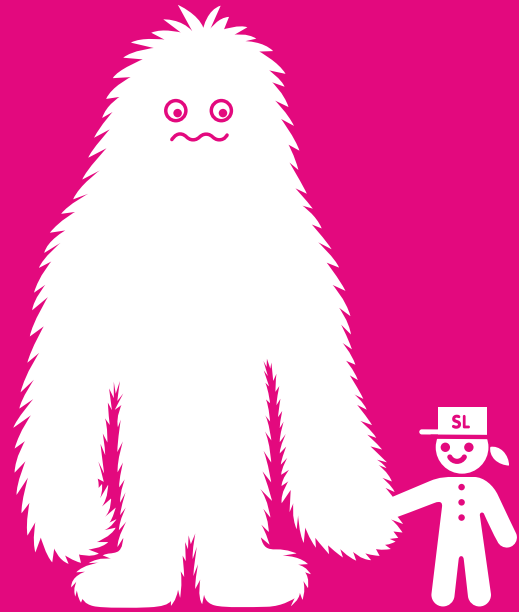
Stavdal

TRYGGARE RESA!

Alla ska känna sig trygga när de reser med oss, oavsett vem man är, vart man ska eller när man åker. Därför vill vi uppmärksamma dig på vårt trygghetsnummer 020-120 25 25. Trevlig resa!

TILLSAMMANS FUNKAR ALLTSAMMANS!

STOCKHOLMSKRYSSSET

Lös, skicka in och vinn

Som en liten paus i läsningen tycker vi att du nu, när du bläddrat ända hit, ska hämta en penna, lösa korsordet och skicka in det till oss.

Via vår intrikata slumpgenerator kommer sedan tre vinnare att dras bland de inskickade rätta lösningarna.

Den stolta vinnaren belönas med samlings-skivan *Ljusglimtar ur RadioSkugga* från det prisbelönta radioprogrammet RadioSkugga från 2012.

Andra och tredje pris är ett nyckelband med Situation Sthlms logga på.

Förra månadens vinnare:

Skivan Ljusglimtar ur RadioSkugga:
Solveig Berglind, Västerås

Nyckelband:

Jan Wallin, Skärholmen
Johan Zetterqvist, Nacka

Se förra månadens lösning på sidan 56.

Stockholmskryssset är ett samarbete mellan Situation Sthlm och tidningen Kryssset, en månadstidning för alla kryssintresserade.

KRYSSSET

HUVUDSAK I HÄST-SAMMANG	DE ÄR KVAR AV PAR SPIGREST	PERSONLIG LYSER	KLAGAN ÄR JU EN LASSO		TA PARTI FÖR PARTI					
DJUR MAN VILL HA PÅ AVSTÅND										
VÄLJA				JUNGFURU						
				BÄTTYP	HAR SITT SEGEL					
GÖR DRYGT LÄNGE	ÄR SÄLLAN MUNVIG	SMYCKESSTEN			SKIVA		KAN HA PILAR I KANTEN	HAR LEDIG MIM-ARE?	Var är vi och vilken kvinna tog ett silver här 2016?	
FD CHEFKLUBB			FRAMTIDS-VISIONÄREN						HUSSES FAVORIT-TJEJ	FRIMANS SON FÖRFATTAR SKÄR
BLÅ STEN	ÄR JU RUTER LOCKAR FLUGOR		GLOSÖR		KOTTRÄD HAR GAMLE SVARTEN		KYRKLIGT SLUT VAR-DAGLIG			
				GER HÖST-VÄRME						
ÄNGSLIG				UTFÖRA ANTIKOP GÖR OFTA RÖKARE			SINATRÄS ... PACK			SAMLAD
SKINNÄRMO	BE-STÄMT		HAR BURK							
			HAR SITT LAND			VÄXER I TAPP-FORM		BUSKE		FLICKA BE-SJUNGEN AV BERG-HAGEN
FÖR HÖGT HÄLLEN			HELIOS SYSTEM					KLÄR NUNNA I		SKRI I SMARTA OTÄCKT
KROPPEN						GAMMAL PRÄST-LÖN TRENDIG				
ÄR DRYGT EN FOT LÄNG	STUPAD HÄST		SER MAN TIDEN HÖRS VARGAR		VREDE FELFRITT KORT					BÅDE ÖM OCH GRYM
PÅ SPÅR I STOCKHOLM		VIMMEL-KANTIG			ÄR DEN ENDE VOLT-AMPERE			TOPP-FORM GEORGIA KORT		
SKA LÄNGT		LITAUEN KORT								
				DROG LÄNGSTA STRÄET				EIN-STEINS LIKE		
HUVUDSTAD I KANADA					ÄR SAMBADANSEN?					

Konstruktion: Marie Peterson-Engnell Foto: Bigstock © Bonnie Korsord

Skicka in ifyllt kryss senast 14 januari till:
Situation Sthlm
Timmermansgatan 38
118 55 Stockholm

Namn:

Adress:

Postadress:

SVEPET

Tuffa mesar på **Lasse Anrells** balkong blev till en bilderbok **sid 59**
 En **Parmiddag** som blivit både radiodrama, app och lajv **sid 62**
 Med **Gränslösa** följer **Carolina Neurath** upp **Fartblinda** **sid 62**

HENRIK HALVARSSON

bland andra klasskamraterna Nils Poletti och Erik Holmström. Ingen av dem kom in på scenskolan, så de bestämde sig för att skapa en scen att spela på i stället. – Vi var sura för att vi inte kom in. Lustigt nog så blev flera av oss inblandade i Unga Tur antagna till scenskolan sen.

ERIC STERN KOM in på sjunde försöket. Medan han övade inför intagningsproven till scenskolan så körde han tunnelbana på deltid. Det är ett av de roligaste jobb han haft.

– Att hjälpa en person att komma till arbetet, eller att komma hem igen kändes så bra. Jag kände mig otroligt viktig. Tiden som tunnelbaneförare har ett romantiskt skimmer över sig,

ATT HJÄLPA EN PERSON ATT KOMMA TILL ARBETET KÄNDES SÅ BRA.

eftersom jag samtidigt övade monologer inför antagningsproven. Jag drog dem högt för mig själv, medan jag körde mellan Bagarmossen och T-Centralen. Det var det perfekta extrajobbet. Jag saknar det.

ÅR 2006 BÖRjade han vid Teaterhögskolan i Göteborg. De tre åren gav ovärderliga "flygtimmar", som han kallar det. Några år senare hamnade han på Dramaten, när han fick en av de fyra rollerna i Ada Bergers adaption av serietecknaren Liv Strömquists skarpa seriestripptar. Pjäsen hade premiär 2014, men spelas fortfarande.

– Den har betytt jättemycket för mig. Pjäsen kom vid precis rätt tillfälle, också i mitt eget liv. Det var som att hela ensemblen var på rätt plats vid rätt tid och gjorde rätt saker. Jag tröttnar aldrig på att spela den. Den innehåller ett antal improvisatoriska element, vilket gör den rolig att spela. Varje kväll är, på sätt och vis, ny.

FOTNOT: *Figaros bröllop* har premiär på Dramaten 12/1. *Liv Strömquist tänker på dig!* spelas 18/1 och 31/1.

ALEXANDRA SUNDQVIST

Ser paralleller mellan Liv Strömquist och Figaro.

DRAMATIK ERIC STERN DUBBELJOBBAR I TVÅ PJÄSER PÅ DRAMATEN I VINTER

VI HAR SETT honom dissekera kärlek och könsmaktsordningen i den hyllade och humoristiska pjäsen *Liv Strömquist tänker på dig!* som spelats fler än 150 gånger under Dramatens tak sedan premiären 2014.

Nu gör skådespelaren Eric Stern, 35, sin första huvudroll på national-teaterns största scen.

I *Figaros bröllop*, en pjäs som Mozart författade 1778 innan han skrev den klassiska operan med samma namn, gör Eric Stern rollen som Figaro.

– Det finns faktiskt paralleller mellan Liv Strömquist-pjäsen och

Figaros bröllop, även om den senare är skriven i slutet av 1700-talet. *Figaros bröllop* handlar till syvende och sist också om kärlek, om att iscensätta kärlek. Men också om status, normer och klass – vad innebär det till exempel när en adelsman blir kär i sin kvinnliga betjänt? I båda pjäserna leker vi med begreppen.

ERIC STERN ÄR skådespelaren som blev teaterbiten under teaterlinjen på S:t Eriks gymnasium i slutet av nittio-talet och som sedan var med och startade frigruppen Unga Tur i Kärrtorp 2004, tillsammans med

REDAKTIONENS TIPS

MARIA HAGSTRÖM

Bloodline

TV-SERIE "We're not bad people, but we did a bad thing." Med den raden börjar den amerikanska dramathrillern *Bloodline*. Familien Raybrun är en till synes perfekt amerikansk familj, som driver ett semesterhotell på ögruppen Florida Keys och är väl ansedda i trakten. Men när familjens svarta får Danny flyttar hem börjar gamla mörka familjehemligheter komma upp till ytan. Det spårar ur och familjemedlemmarna drivs till att göra sådant de aldrig hade föreställt sig, i en komplex och spännande familjehistoria.

ULF STOLT

Lägg er inte i
Kent Waldersten

BOK Samtidigt som Kent släppte plattan *Jag är inte rädd för mörkret* 25 april 2012, släpptes även boken *Kent Waldersten – lägg er inte i*. Åtta dagar innan bandet åkte ner till Studios la Fabrique i Saint Remy i Provence i november 2011 för att börja inspelningen, fick Jesper Waldersten frågan om han ville följa med och under 17 dagar – på sitt högst personliga vis i bild, text och foto – dokumentera och tolka det som skedde. Inte bara själva inspelningen av plattan, utan även bandet och deras arbete med musiken.

Stor. Tung. Seriös. Magnifik. Precis som Kent. Och Waldersten.

Lösning kryss #232

Se förra numrets vinnare på s.55.

10	A	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
O	R	D	V	A	L						
B	R	E	V	A	N						
R	E	L	V	A	G						
U	A	G									
K	A	D	D	E	N						
B	B	D	Ö	R	E	B	R	O			
K	A	O	S	R	I	E	I	R	E	O	S
R	V	R	A	H	A	M	N	E	N		
L	A	G	A	M	I	O	L	A	M	E	N
P	Y	R	A	L	E	R	T	R	I	G	A
P	O	R	T	L	I	O	R	L	A	T	
M	O	S	A	T	G	A	K	E	U		
S	K	J	U	N	H	A	G	A	N	Y	R
T	E	K	O	V	I	T	E	I	N	K	A
F	E	L	R	E	L	M	A	N	N	A	R
G	A	T	A	L	A	V	I	N			

"Vykortsdrömmar rakt ut i ingenstans" Lättitel på Kristian Antillas lysande platta *Rum 4 Avd. 81*, en av fjolårets bästa.

LYSSNA

"Den här är en 40-årspresent till mig själv".

Peter Morén

DALKARL Peter Morén, en tredjedel av indie-rockgruppen Peter, Bjorn and John, släpper sitt fjärde soloalbum den 20 januari. Det är hans tredje med svenska texter.

– Det blir svårare några plattor in. En kan inte skylla på nybörjartur. Men jag har skapat ett behov hos mig själv att uttrycka mig på svenska och det är de plattorna som ligger mig på ett sätt närmast hjärtat. De är dyra presenter till mig själv och den här är en 40-årspresent. Om nån annan gillar det är det bara bonus.

40-årspresent alltså. Då är "40" är en passande albumtitel. Peter Morén beskriver innehållet som en lägesrapport eller ett besök hos psykologen. Han förstår inte allt själv, men mår bättre efteråt.

– Först kände jag mig dum för att jag känner att skivan kan uppfattas som navelskådande i en tid när jag kanske borde vara mer uttalat politisk, som jag var lite på min förra

JOHAN BERGMARK

platta. Men när jag lyfter blicken lite ser jag att den verkligen reflekterat tiden mer än väl. Från min kant då.

I tonåren hette idolerna Jakob Hellman och Bob Hund. Men idag lyfter han gärna fram Robert Broberg som även tolkas på 40.

– Hans mörkare, mer sökande period har betytt mycket. Jag förstår om folk har svårt för hans mer kända hö-hö-gubbsjuka-ordleks-sida. Men han var faktiskt fullkomligt unik i hur han blandade det svarta med humor. Helt naken och gränslös. Jag har

lättare att ta till mig gråtande clownen än goths. Känns mer äkta.

Hur trivs du som inflyttad dalkarl i Stockholm?

– Jag trivs enormt bra i Hammarbyhöjden där jag bott sen 2008. Det känns som hemma.

Det bästa med Stockholm generellt är ju en kliché, men att det är så mycket natur, grönska och vatten nära inpå staden. Efter en massa resande runt om i världen vet jag också hur pass unikt det är.

DAVID BOGERIUS

Sjunger sånger till ett för tidigt liv

EMILIA BERGMARK/JENSEN

HYLLADE ARTISTEN OCH kompositören Rebekka Karijord är aktuell med en ny skiva. *Mother Tongue* är ett tematiskt album, som beskriver hur det är att bli förälder till ett för tidigt fött barn.

– Min dotter Liv kom nästan tre månader för tidigt under väldigt dramatiska omständigheter och vi bodde med henne på Södersjukhuset i två månader. I oändliga timmar satt jag i akutrummet på neonatalavdelningen med en liten fågelunge av ett barn på mitt bröst. Hon var kopplad till andningsmaskiner, kuvös och larm. Det krävdes tre personer för att lyfta över henne till mig. Det var en väldigt maktlös känsla, men jag började sjunga för henne. Och jag märkte att hon blev lugn av det. Många av låtarna började där. Men det är egentligen inte en skiva om förlösning och sjukhus. Snarare om instinkt, överlevnad och tillhörighet. Och kärlek.

Hon sjunger om upplevelsorna i kronologisk följd. Produktionen enkel och renodlad.

– Det är det mest omvälvande jag varit med om. Det var omöjligt att inte skriva om det. Jag hade ett stort behov av att bearbeta traumat – och mitt sätt att bearbeta är att skriva. Textmässigt tror jag att detta nog är min rakaste, ärligaste skiva.

ALEXANDRA SUNDQVIST

Hightones en gång till

BARRÉACKORD Som om *The Meters* råkat gå vilse i *The Faces* replokal på väg till en *New York Dolls*-konsert – ungefär så tror jag att Hightones hoppas att de låter när de nu återförenas för en enda spelning med originalsättningen Stevie Klasson, Brady Blade, Surjo Benigh och Captain Clav Petersson.

FOTNOT: Hightones gungar loss på Akkurat 15 januari.

ULF STOLT

Värt att lyssna till:

I'm Deranged

Freddie Wadling

Smakprov från kommande liveplattan. Kanske inte så mycket bättre än David Bowies original men så mycket Freddie. Hundraprocentig närvaro.

Future Elephants?

Future Elephants?

"Hårdprogreto" är en ytterst passande beskrivning. Eleganta melodier, finurliga riff och bra texter. Avnjuts på vinyl.

Missing You

Erik Hassle

Salems pop-stolthet är tillbaka. Första singelsläppet bådär gott inför kommande album.

COMEBACK

Kajsa & Malena tar vägen tillbaka 30 år senare

CHANTEUS Det stod en spökhusskev kandelaber på Malena Jönssons piano. Och Kajsa Grytt bar en svart klänning med ärmor av tunn spets. De var förband till Eldkvarn och spelade låtar från en kommande debutplatta. Makalöst bra. Nytt. Vackert och poetiskt, en musik med nyanser som tilläts ta stor plats på svag volym. I år är det 30 år sedan debuten *Historier från en väg* kom ut.

FOTNOT: Kajsa & Malena firar 30 år och spelar på Södra Teatern 21 januari.

ULF STOLT

JENNY FARIDA THESTRÖM

GÖR SVERIGE EN DELTIDSTJÄNST.

När du jobbar deltid i Försvarsmakten gör du skillnad
för många, utan att behöva välja bort din civila karriär.

Läs mer och ansök på jobb.forsvarsmakten.se

FÖRSVARSMAKTEN

"... senare ska minnas dem, alltid ska förbli lyckliga dagar." slutorden i Roslund & Thunbergs *En bror att dö för*.

"Banker skapar 97 procent av alla pengar".

Andreas Cervenka

PENGAR Det har gått åtta år sedan den amerikanska investmentbanken Lehman Brothers kraschade, men fortfarande talas det om banker i kris över hela världen.

Med sin nya bok *Vad gör en bank?* försöker ekonomijournalisten Andreas Cervenka hitta svaret på varför samhället tvingas rädda misskötta banker. Han förklarar varför västvärlden plågas av kroniskt låg tillväxt och skildrar hur det som händer i vår omvärld snart kan drabba oss i Sverige.

– Banker skapar 97 procent av alla pengar i samhället. Det sker i samma stund som de beviljar lån – genom några tangenttryckningar. Till vem och till vad alla dessa pengar går får en enorm påverkan på samhället.

Hans förra bok *Vad är pengar?* har sålt i över 40 000 exemplar och 2015 fick han stora Stora Journalistpriset i kategorin "Årets Avslöjande" för reportageserien "SCA-affären".

Ändå var det "mest en slump" som fick honom att bli ekonomijournalist för 20 år sedan.

– Men när jag väl började blev jag genast fascinerad. Finansvärlden innehåller allt: makt, pengar, intriger, girighet och rädsla, men framför allt de riktigt stora samhällsfrågorna. I princip hela samhället är ju numera ekonomifierat. Det är en journalistiskt viktig uppgift att skildra den

utvecklingen.

Vad är bankernas största utmaning i dag?

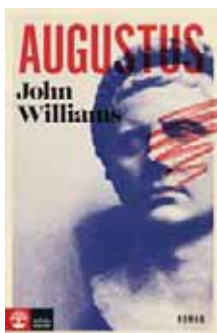
– I Europa handlar det om överlevnad för en del banker, i Sverige om att undvika en ny krasch som på nittiotalet. Men för branschen i stort kommer det bli en stor utmaning att fortsätta vara relevanta när allt vi gör digitaliseras i snabb takt.

DAVID BOGERIUS

ÅTERUTGIVNING

John Williams sista roman ges ut på svenska

PRISBELÖNT John Williams sista roman *Augustus* gavs ut 1972 och var den av hans fyra romaner som nådde en bredare publik under hans livstid. Boken belönades med U. S. National Book Award 1973. *Augustus* skrevs i en tid då amerikansk inrikespolitik upplevde svåra motsättningar och spänningar, vilka sedan kulminerade i Watergateaffären och president Richard Nixons avgång.

av författaren Ola Nilsson.

I en rad fiktiva brev och dagböcker, trogna den historiska forskningen, porträtteras kejsare Augustus av människorna runt omkring honom – hans dotter och hans hustru, meningsmotståndare, vänner. Augustus är den tredje romanen på svenska av John Williams efter succéerna med först *Stoner* och sedan *Butchers Crossing*.

ULF STOLT

John Edward Williams Nu ges *Augustus* för första gången ut på svenska, i översättning

Håll ögonen på:

Egentligheter

Lena Andersson, Dan Wolgers

Intressant utställningssamarbete med text och bild som nu ges ut i väl fungerande bokform.

Tjejerna på höjden

Frida Malmgren

Straight Outta Hammarbyhöjden. Seriealbum om tre tjejer mellan student- och radhusliv.

Labyrint – vägen in

Karin Pasche

Minnesförlost är som alltid ett effektivt grepp att använda i inledningen av en spänningsroman.

Ny bilderbok om tuffa mesar

SPORTJOURNALISTEN Lasse Anrell har skrivit en mängd barnböcker sedan början av nittiotalet. Nya bilderboken *Vi och dom andra* handlar om ett gäng fåglar. I centrum för berättelsen står blåmesen Siv och hennes kompis Jim.

När några lila fåglar, under ett illvilligt åskväder, vill söka skydd på balkongen med kameliablommor där Siv och Jim bor blir de oense. Jim tycker att "dom andra" kan ta skydd i rabarberlandet i stället. "Vi har inte plats", säger han. Boken är en allegori över flyktningkrisen.

– Jag har länge burit på två idéer. Den ena var att skriva en bok om en mes som var himla tuff. Den motsättningen kände jag skulle kunna bli en fin story om hur man kan vara både kaxig och lite rädd.

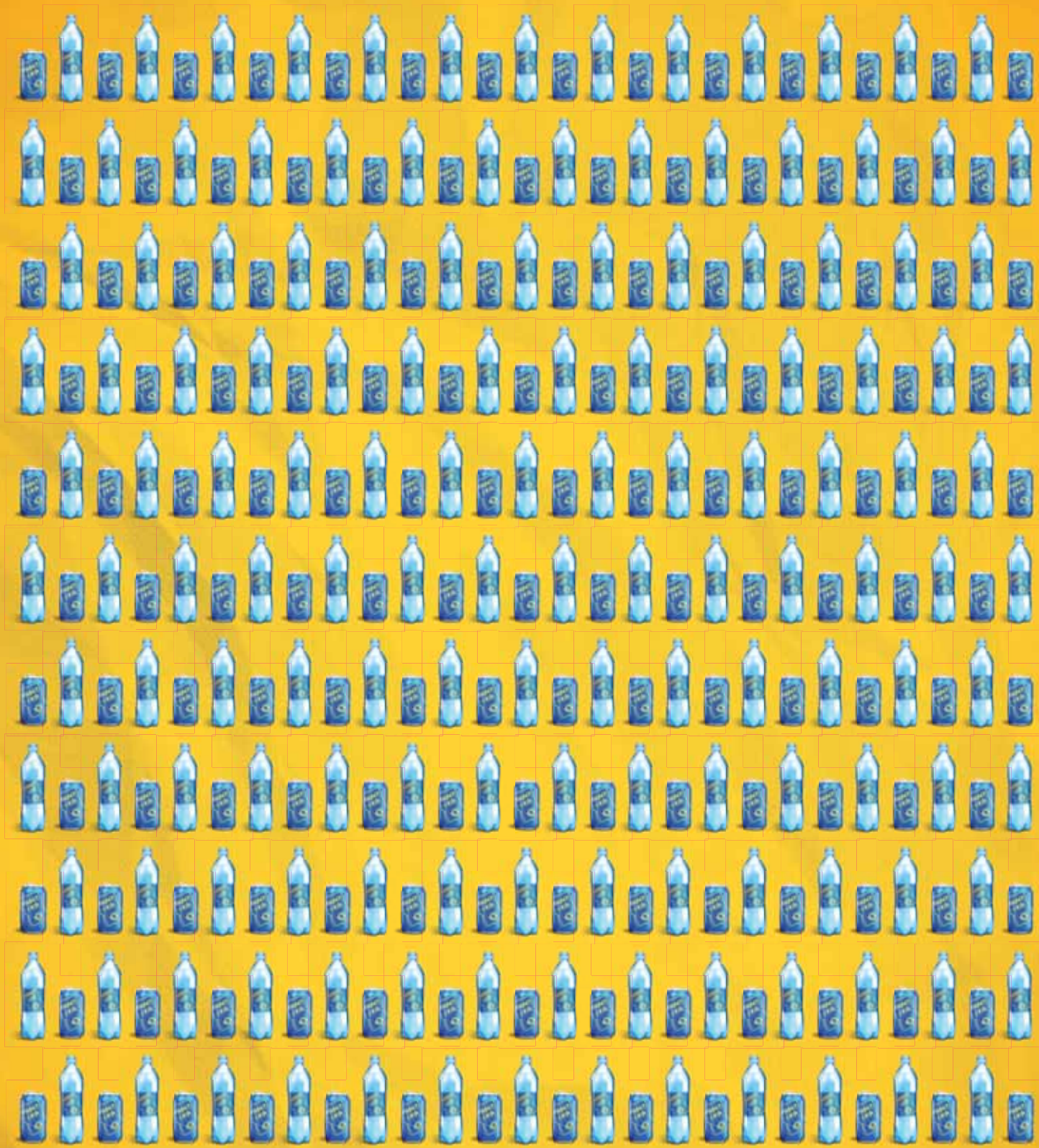
– Den andra idén var att skriva nåt vettigt för barn om just flyktningkrisen. Jag har länge velat skriva en bok med den enkla moralen att man ska vara snäll mot de som är ännu räddare. För alla är ju rädda ibland. Lama – en av fåglarna i boken – är egentligen en palestinsk tjej som jag känner. En lagom mesig tuffing.

ALEXANDRA SUNDOQVIST

Ett folkhem som bara hade plats för de friska

KLASSFRÅGA I debutboken *Nerverna* skildrar David Nyman en lanthandlarfamilj på fyrtiotalet. *Nerverna* beskrivs av förlaget som en "arbetarklasskildring om hur psykisk sjukdom sliter sönder familjerelationer – och hur det framväxande friska, starka folkhemmet i 1940-talets Sverige inte lämnade plats för dem som avvek."

ULF STOLT

Har du mycket pant?

På våra pantmottagningar i Årsta, Frihamnen och Kungens Kurva kan du lämna in hela säckar med pant. Pantpengarna får du insätta på önskat bankkonto och du får naturligtvis samma ersättning som i butik.

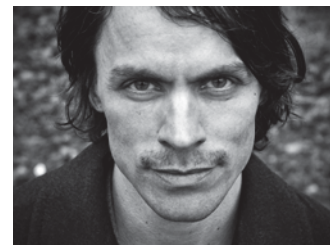
Läs mer på www.pantamera.nu. Tack för att du pantar!

ERIK VALLSTEN © NOJAN SUMMER FILM

Ny synvinkel på film webben

PRESSBILD

JON ASP ÄR chefredaktör för nystartade filmmagasinet *POV* (Point of View) som publicera ett nytt nummer på webben var 14:e dag.

Varför ett filmmagasin på webben?

– För att filmen alltjämt och i stigande grad är en av de viktigaste kulturyttringarna, som underhållning och som konstform betraktad.

Traditionellt har biorepertoaren utgjort bevakningsområde för filmjournalistik, hur resonerar ni?

– Det finns en paradox i att ju mer global filmvärlden blir, desto mer koncentrerat och enkelriktat blir utbudet på biorepertoaren, tyvärr till förmån för det breda amerikanska. *POV* vill bidra till att motverka den paradoxen och förhoppningsvis inspirera filmintresset hos läsarna.

Vad är fördelen med ett magasin online jämfört med tryckt?

– Den stora fördelen är att ett nätmagasin kan peka direkt på andra artiklar och filmer som man av olika skäl bör läsa och se – det ger en mer levande läsning. Och i förhållande till en kulturtidskrift som utkommer med fyra till sex nummer årligen har vi, med nytt nummer varannan vecka, helt andra möjligheter att vara dagsaktuella.

FOTNOT: www.povfilm.se

HENRIK EMILSON

Bra utbud av HBTQ-film

STREAMAT En transsexuell bonde från Österlen, två 15-åriga killar som hittar varandra och Matilda som är kär i storebrorsans flickvän. *Gazenet* satsar på regnbågsfärgad film och erbjuder ett bra utbud inom kategorierna gaykillar, gaytjejer, transgender och mixat. Här finns det mesta – toppat av ett fint utbud kortfilmer. Titta själv på www.gazenet.se.

HENRIK EMILSON

"Vi var trötta på alla klichéer." Can Demirtas

FÖRORT 2017 öppnar starkt med regissören Ivica Zubaks andra långfilm *Måste gitt*, där Can Demirtas är medförfattare till manuset och debuterar i huvudrollen. I filmen möter vi Metin i Jordbro som har skådespelardrömmar och försöker ta sig ur det kriminella livet i hans kompisgäng.

– Vi har sett förortsfilm i Sverige och de görs på ett visst sätt. Antingen glorifierar man kriminalitet eller så ska han från förorten vara väldigt rolig. Men det är ju inte så. Visst, nån kan ha stått med en AK 5 nån gång, men det är ju inte vardag. Vi var trötta på alla klichéer och ville få det mer verkligt. Som med drömmar, vi har massor av polare som vill bli fotbollsspelare, men de kan inte

för det finns massor av saker som hindrar dem. Deras morsa kanske är ensam med tre barn, åker de i väg till England och provspelar vem ska då betala hyran?

Visste du när ni skrev manuset att du skulle spela huvudrollen?

– Nej, och Ivica sa "bara för att du är manusförfattare betyder inte det att du ska ha huvudrollen." Jag var med på castingen och fick spela mot de som sökte. Sen sa han en kväll "jag ska vara ärlig, jag tycker du är bättre än nån annan som provspelat, kan inte du ta rollen?"

Hur var det?

– Det var lite läskigt, det är en huvudroll och du ska bära den hela filmen. Sen visste jag inte att man inte

spelar in film i kronologisk ordning. Jag trodde att man började med Scen 1, sen Scen 2. Men det var ju inte så, utan "nu tar vi mittscenen och då ska du känna så här". Det var det svåraste, att ställa om hela tiden.

Vad gör du efter *Måste gitt*?

– Ivica och jag har precis skrivit klart vårt andra manus och den här gången tar vi ut svängarna lite mer. Sen vill jag fortsätta som skådespelare och hoppas att jag får fler utmanande roller, så att inte alla tror att det här är det enda jag kan. Jag hoppas att jag inte blir placerad i ett fack där folk tror att jag bara kan spela kriminell eller halvdum i huvudet. Jag kan spela vad som helst.

HENRIK EMILSON

LÅNGFILMSDEBUT

I *Småstad* spelar släkten sig själv

FAMILJEFILM Regissören Johan Löfstedt är bioaktuell med dramat om Björn och hans fyra systrar som hittar en videohälsning från sin avlidne far. **Filmen heter *Småstad*, men skulle den kunna utspela sig i en storstad?**

– Det handlar mer om en släkt och deras relation till varandra än att platsen är viktig. Men jag tror i och för sig att småstaden har format människorna till dem de är och även mig själv. Sen tycker jag alltid att det också uppstår små öar eller ministäder inne i storstäder där alla känner alla.

Småstad är Johan Löfstedts långfilmsdebut.

– Min släkt spelar sig själva i

FOLKETS BIO

filmen, så jag känner ett visst ansvar eftersom de har ställt sina liv till förfogande framför kameran. Min morbror Björn har arbetat på samma verkstadsföretag i 37 år och nu spelar han sig själv i en spelfilm som går upp på bio. Otroligt spännande.

HENRIK EMILSON

Titta extra på:

Grisen i säcken

Galenskaparnas och After Shaves revy, inspelad på Lorensbergsteatern 1991, visas på Bio Rio 16 januari. Allan Preussen och Farbror Frej är med.

Jordbrosviten

Sviten utspelar sig i Jordbro, där Rainer Hartleb spelat in sin imponerande dokumentärsvit mellan 1972-2014. Nu ute på dvd.

Elle

Favoriten Isabelle Huppert gör ett fantastiskt och mångfacetterat porträtt i Paul Verhoevens dramathriller. Filmåret kunde inte börja bättre.

ANNA-LENA AHLSTRÖM

"Parmiddagen är en märklig konstruktion."

Malin Axelsson

Känsligare i uppföljaren

SPÄNNING Carolina Neurath, ekonomijournalist vid Svenska Dagbladet, är aktuell med sin andra thriller om den hårdhudade journalisten Beatrice Farkas. I *Gränslösa* fortsätter Beatrice Farkas att granska näringslivets oegentligheter.

– I den här boken visar hon också lite svagare och känsligare sidor. Hon kommer exempelvis inte alltid först med nyheterna för att hon tvekat om att publicera av etiska skäl, och blir omkörd av andra journalister. *Gränslösa* utspelar sig till stor del i Gamla stan och på Östermalm.

– Jag gillar själv att läsa böcker som innehåller Stockholmsskildringar, dels för att det alltid är roligt att känna igen sig på gatorna men också för att det är en vacker stad.

ALEXANDRA SUNDQVIST

Firar Fogelström 2017

HUNDRA Författaren och stockholmsskildraren Per Anders Fogelström skulle ha fyllt 100 år 22 augusti 2017. Per Anders Fogelström var också engagerad i fredsörelsen, arbetade aktivt mot rasism och bidrog som forskare till nytt och viktigt material om stockholmare och förhållanden i staden.

Fogelströmmåret kommer på olika sätt att också lyfta in hans frågeställningar och iakttagelser i nutiden.

FOTNOT: Se mera om Fogelströmmåret på www.fogelstrom2017.se

ULF STOLT

RÖSTPEL Det är nyårsafton, köttgrytan kokar på spisen, skumpan ligger i kylan och det är dags för en riktigt mysig festkväll. Eller? *Parmiddagen* är en dräplig och intim dramaserie för radio om tvåsamhet, sex och relationer.

– Parmiddagen är en spännande, men också märklig konstruktion, eftersom man möts i gemenskapen av att vara par. Det är en samvaro som rymmer normer och idéer om hur en relation ska vara – och särskilt en lyckad relation, säger Malin Axelsson, konstnärlig ledare för Sveriges Radio Drama och huvudförfattare till dramaserien.

Hon menar att parmiddagen per se är en "scen" för att manifesteras en relation.

– Parmiddagen blir en scen för att gestalta sin kärlek och befästa

STINA GULLANDER/SVERIGES RADIO

en relation. Men bakom kulisserna finns andra sanningar, såna som avhandlas på balkongen eller inne på toaletten. Vi vill undersöka det – vad händer om någon bryter parmiddagens oskrivna regler? Om man plötsligt börjar säga sanningar vid middagsbordet i stället?

Parmiddagen är skriven och inspelad med improvisationsteknik, vilket innebär att skådespelarna har varit med och skapat sina egna

karaktärer och dialogen.

Resultatet är en dramatisk, spännande dramaserie – där katastrofen lurar runt hörnet.

Parmiddagen släpps i appen Sveriges Radio Play på nyårsafton och sänds sedan i sex avsnitt med start måndag 2 januari. Serien släpps även som ett lajv, för den som själv vill rollspela sig genom en parmiddag.

ALEXANDRA SUNDQVIST

Tom Alandh berättar om Oscar och Greta

MÄSTARE I slutet av intervjun med Tom Alandh i somras sa han att han ville visa mig någonting han förberett borta i klipprummet. På väg nedför trappan berättade han att titeln på den kommande filmen var *Oscar och Greta och huset de byggde* och att den handlade om hans fosterföräldrar – vi hade talat om dem under

intervjun. Om Oscar, som sparat lånepapper från 1936 och som murat i hela Stockholm, och Greta "som var en liten rund liten gumma med hatt" som i sin ungdom skrivit kärleksbrev till Oscar när han låg i lumpen och stavat långtar "länkta", med k.

Bara tio minuter av materialet var klippt och klart att titta på. Bandet

rullade. Men de tio minuter Tom Alandh visade bar samtliga kännetecken av ett mästerverk.

FOTNOT: *Oscar och Greta och huset dom byggde* har premiär på SVTPlay söndag 8 januari. Visas måndag 9 januari klockan 20.00 i SVT1.

ULF STOLT

ZELDA AV LINA NEIDESTAM

DÅTID STHLM JANUARI 1972

FRÅN 1 JANUARI införs skatt på reklam och enarmade banditer. Och fri abort tillåts fram till tolfte havandeskapsveckan.

För 100 kronor kan man anordna fest för 50 personer – om man bjuder på löksoppa och gästerna tar med egen dryck. Bjuder man på kaviar, oxfilé och vin kan man bara bjuda en person.

Myntsamlandet har gått om frimärkssamlandet som den främsta samlarhobbyn.

Sjukhusen i Stockholm får utökade besökstider. 13.00-14.00 och 18.00-19.00 måndag till fredag. Lördag och söndag är besökstiderna mellan 13.00-19.00.

Under rubriken "Meddelanden" i Dagens Nyheter 3 januari meddelar Maja Håge och Ulla-Britt Håge "på förekommen anledning" att endast de båda, maka samt dotter till framlidna skådespelaren Douglas Håge, bär och äger rätt att bära släktnamnet Håge.

Bingo på Bal Palais. I annonsen står: "10 tripplar med valfria toppvinster som kan bytas mot presentkort. Inga särdragningar. Sexan. Pott i pottan. Lyckonummer. Jackpott alla spel".

Södersjukhuset söker tre badbiträden till akutmottagningen, fast anställning. Lön mellan 1 711-2 734 kronor per månad.

Bilar som parkeras i kollektivtrafikkörfält, exempelvis de nyligen inrättade på Sveavägen och Kungsgatan, bortforslas till uppställningsplatsen i Huddinge. Kostar 150 kronor i bärgningsavgift att få tillbaka fordonet.

Sunny Girl, porrklubb på Tegnergatan 3, får avslag på sin ansökan om "offentlig tillställning" av Hälsovårdsnämnden. Som är noga med att påpeka att de inte har några moraliska invändningar mot verksamheten, men att den "kan vålla olägenhet för de boende".

Det finns 29 000 omoderna lägenheter i Stockholm. Målet med den statliga saneringsutredningen var att bostadsslummen skulle avskaffas under sjuttioalet. Stockholm saknar

finansiella resurser att klara målet.

Maranata håller bönemöte på Sergels Torg. Förutom förbön för "dig som längtar efter ett andedop eller helbrägdagörelse" förkunnar Arne Imsen Guds ord.

Lördag 8 januari 22.05, i färg, visar TV2 programmet Discoteque. Medverkande grupper är Fläsket Brinner, Gläns över sjö och strand, Svenska löd AB, Stardust International samt Sörmlandsfrasse.

Fyra turkiska medborgare hungerstrejkar vid tunnelbaneuppgången på T-centralen. Främst protesterar de mot 18 förestående avrättningar av regimkritiker, men även mot det politiska förtrycket i allmänhet, ett

förtryck som också drabbar landets sex miljoner kurder.

Volvo lanserar en bältespåminnare i sina bilar. För att få slut på "tjätet om bilbältet".

Tunnelbanan till Kista kommer inte stå klar förrän tidigast 1978. Staden har nämligen inga klara planer för stadsdelen i början av Järvafältet.

Sju av SL:s bussförare döms till böter för olovlig tomgångskörning. En privatperson på Bondegatan stod i sitt lägenhetsfönster med ett stoppur och tog tid och anmälde dem. De hade låtit motorerna gå på tomgång mellan 3.38 minuter och 5.55 minuter. Tillåten tid är tre minuter.

"Sängkammartjuven" Johannes

Kroeger, 90, som dömdes 1917 till döden på Långholmen men fick straffet ändrat till livstid, har inte haft ett enda besök på 54 år. Den senaste tiden har han suttit av sitt straff på Birgittas sjukhus i Vadstena.

Ett fel i sjukpenningssystemet gör att den som tjänar 40 000 kronor kan få tillbaka upp till 120 kronor för varje förlorad hundralapp i nettolön.

Penninglott nummer 337333, vinst 50 000 kronor, är såld av Högdalens Reso-City.

En "rakbladsman" härjar i tunnelbanan. Banktjänsteman Kerstin Beijer fick sin långhåriga bisampåls uppskuren mellan Odenplan och Fridhemsplan.

Anna-Lena Inge, 23 år, är en av endast två kvinnliga patrullerande poliser, stationerad i Midsommarkransen: "Visst händer det att busarna garvar, men de visslar också".

ULF STOLT

VISST HÄNDER DET ATT BUSARNA GARVAR, MEN DE VISSLAR OCKSÅ.

Anna-Lena Inge

JAN

1995 Killingsgängets "NileCity 105,6" börjar visas i SVT. Exteriören till brandstationen där kanalen hyr in sig är Katarina brandstation på Söder.

1974 Journalisterna Jan Guillou och Peter Bratt döms till fängelse för sitt avslöjande av den så kallade IB-affären i tidskriften Folket i Bild.

1987 Bioteknikföretaget Fermenta stängs av från Stockholmsbörsen då stora oegentligheter i företagets bokföring har upptäckts.

BRILJANT:

Levnadstecknare

Klas Gustafson, 66 år, har skrivit tio böcker, bland annat sju biografier: om Beppe Wolgers, Monica Zetterlund, Gösta Ekman, Marie-Louise Ekman, Tage Danielsson, Cornelis Vreeswijk och Per Oscarsson.

– **JAG ÄR FÖDD** och uppvuxen i Stockholm, men genom att gå i fotspåren på personerna i mina biografier har jag berikat min bild av min egen stad. På Björngårdsgatan på Södermalm ligger ett hus som jag passerat många gånger tidigare på väg till jobbet. Efter biografien om Monica Zetterlund kan jag inte gå förbi där utan att tänka på att hon bodde där i 16B och att det kom kända jazzmusiker dit för att spela. Likaså är det speciellt när jag går förbi Sveavägen 124 där Beppe Wolgers hade sitt barndomshem.

Jag hade en väldig respekt för böcker. Böcker var beständiga, tidningar nåt man kunde slå in fisk i. När förlaget nappade på min idé om Beppe Wolgers så fick jag lura mig själv att skriva en bok. Jag gjorde kapitlen korta som artiklar och till slut var biografien klar.

– Mina biografier rör sig mest i nöjesbranschen i femtio-, sextio- och sjuttiotalets Stockholm. Det var en guldålder då begåvade personer roade oss med nya former av underhållning som passade den tiden.

– Idéerna till biografierna är mina egna och jag har valt att skriva om personer som jag haft ett kärt förhållande till eftersom jag sett dem på tv som barn. Jag har en bild av personerna innan jag börjar som byggs på med små pusselbitar vartefter och gör porträttet allt fylligare.

– Det har inte poppat upp några obehagliga sanningar i samband med mina efterforskningar om huvudpersonerna. Däremot gjorde jag ett fynd i samband med biografien om Monica Zetterlund. Jag hittade hennes första inspelningar på spelande vykort. Sådana vykort som går att spela på en grammfon.

BERÄTTAT FÖR **GERD ERIKSSON**
FOTO **MAGNUS SANDBERG**

BANDYNS DAG

22 januari 2017

Hammarby-Bollnäs

Med Bandyndags dag vill vi säkra en ljus framtid för Hammarby Bandy. Bandyndags dag ska bli en riktig folkfest på Zinken där alla är välkomna. Som sponsor bjuder du publiken på fri entré

Välj mellan fyra olika sponsorpaket

Vi har fyra olika sponsorpaket: 1, 2, 5 eller 10 kronor per åskådare. Minnivån är 3.500 åskådare. **Ju större paket desto större exponering av dig som sponsor.**

Exempel

1 kronas alternativet:

Kommer 3.500 åskådare betalar du 3.500 kronor för ditt sponsorpaket. Bli det fler, t.ex. 4.000 åskådare får du en tilläggsfaktura på 500 kronor.

2 kronas alternativet:

Kommer 3.500 åskådare betalar du 7.000 kronor för ditt sponsorpaket. Bli det fler, t.ex. 4.000 åskådare får du en tilläggsfaktura på 1.000 kronor.

Detta får du som sponsor

- ★ Exponering i **matchprogrammet** i samband med **matchen på Bandyndags dag**
- ★ Exponering på **www.hammarbybandy.se**

**Var med och stöd
Hammarby Bandy,
boka nu!**

Vill du veta mer, är du välkommen att kontakta någon av oss:

Stefan Friberg Svensson, 070-415 48 93, stefan.svensson@hammarbybandy.se

Anders Nilsson, 070-493 10 72, anders.nilsson@hammarbybandy.se

PÅ HÖRNET:

Hornsgatan/Långholmsgatan

"Senaste fyra åren har jag tränat tre, fyra gånger i veckan."

NAMN: Hannes Byström

PLUGGAR: Sista året på ett samhällsprogram med beteendevetarinriktning

ÅLDER: 18 år

BOR: Hornstull

Vart är du på väg?

– Jag ska gå till gymmet och träna. De senaste fyra åren har jag tränat tre, fyra gånger i veckan här. Jag kör kondition och styrka, men är aldrig med på några pass.

Vad är roligast med träningen?

– Det är att se resultatet och att jag känner mig starkare.

Du la pengar i en tiggares kopp borta vid busshållplatsen, brukar du göra det?

– Ja, jag brukar ge de enkronor jag har. Antingen alla till en enda eller så delar jag upp det till de som brukar sitta här. De där kronorna skulle jag ändå bara tappa bakom sängen.

TEXT **GERD ERIKSSON**
FOTO **MAGNUS SANDBERG**

NATURKOMPANIET

SVEAVÄGEN 62 | HANTVERKARGATAN 38-40 | KUNGSGATAN 4 | KUNGSGATAN 26
MALL OF SCANDINAVIA | TÄBY CENTRUM | SICKLA KÖPKVARTER | ODENGATAN 50
WWW.NATURKOMPANIET.SE

Foto: Albert Wiking

We Have a Dream

Dela din dröm på dreamcatch.se

We Have a Dream är lika mycket en utställning om människor och deras berättelser, som om de nya drömmar som föds varje dag. Bakom projektet står fotograf Albert Wiking och Oscar Edlund som intervjuat de medverkande. Bland de 114 porträtten återfinns såväl Dalai lama som Zara Larsson och Malala Yousafzai.

Ladda ner vår app så får du ta del av unikt innehåll och slipper stå i kö.

T-bana Slussen, Stadsgårdshamnen 22 | Öppet sön-ons 9-23, tor-lör 9-01 | fotografiska.se

Fotografiska

PARTNERS

Clear Channel

ineko

MELLERUDS

OLYMPUS

SCA
Care of Life

TELE2